

MUSIKHÖGSKOLAN *Live*

EN TIDNING OM MUSIK FRÅN MUSIKHÖGSKOLAN I MALMÖ

Nr 4 2011

Tema: Rytmik äger rum i musiken

**Afghanistan: Drömmen om en symfoniorkester
lever bortom kriget**

Livet på Skurups Fhsk

ANSVARIG UTGIVARE
Staffan Storm

REDAKTÖR
Ove Torstensson

LAYOUT & FORM
Lovisa Jones

TRYCKERI
Holmbergs i Malmö AB

UPPLAGA
5 000 ex

ISSN
2000-5555

ADRESS
Musikhögskolan i Malmö
Ystadvägen 25, Malmö
Box 8203, 200 41 Malmö
Tel. 040-325450
info@mhm.lu.se
www.mhm.lu.se

PRENUMERATION
Vill du prenumerera på
Musikhögskolan Live och få den
direkt hem i brevlådan? Skicka ett
mejl med namn och postadress till
adressen info@mhm.lu.se, så får
du tidningen kostnadsfritt hem i
brevlådan. Prenumerationen gäller
för ett läsår i taget och utgivningen
är planerad till 3 nummer per år.
Vill du förnya din prenumeration
är det bara att återanmäla sig varje
år på samma sätt.

DISTRIBUTION
Musikhögskolan Live skickas ut
till musikhögskolor i Norden, till
folkhögskolor, gymnasieskolor
med estetiska program samt till ett
stort antal musik- och kulturinsti-
tutioner i Sverige. Tidningen finns
att hämta på följande platser:

MALMÖ
• Konserthuset • Operan,
restaurangen • Stadsbiblioteket
• Kulturcentralen • Palladium
• Malmö högskola (Studentservice
och Lärarutbildningen/Orkanen
• Turistbyrån (intill Centralstatio-
nen) • Stadshuset • Kulturskolan
• Café Systrar och bröder • Malmö
musikaffär • Sandbergs musik
• N Nilsson Fiolbyggare
• Musikbörsen • Klaffbron

LUND
• Stadsbiblioteket • Kulturskolan
• Lunds universitet: Akademiska
föreningen (AF), Universitetsbib-
lioteket (UB1), Universitetshuset,
Studentservice, Odeum, SOL-
Center, Institutionen för kultur-
vetenskaper

HELSINGBORG
• Stadsbiblioteket • Dunker kul-
turhus • Helsingborgs konserthus

KRISTIANSTAD
• Stadsbiblioteket • Musik i Syd

3 / PROLOGEN

4 / NOTERAT
Musikhögskolan i korthet.

6 / CHRISTIAN MÖLLER
är ny kanslichef på Konstnärliga fakulteten.

10 / TEMA: RYTMIK ÄGER RUM I MUSIKEN
*11 / 50 år av rörelse
13 / Det sitter i kroppen.
18 / Rytmiestudenter räknar med musik.*

22 / GITARRISTEN SOM BYTTE SPRÅK
*Före detta Musikhögskolestudenten Patric
Eghammer satsar på författarskapet.*

24 / BOKRECENSION
Tonårsgrubbel på musikalisk svartklubb.

26 / OPERANS DUBBLA TIDSFÖRLOPP
*Nyligen disputerade Hans Gefors har
komponerat en opera – för bilradio.*

27 / SLUMPEN BLEV MITT ÖDE
*Lovisa Jones åkte till New York och fick se sin
stora idol. Livslevande och på riktigt.*

28 / CONNECT FESTIVAL
IIIIII–IIIII8

30 / DRÖMMEN OM EN
SYMPHONIORKESTER LEVER
BORTOM KRIGET
Musikskolan i Afghanistan.

34 / ROCKREBELLEN SOM BLEV
KULTURSKOLECHEF
*Intervju med Jalle Lorensen på
Kulturskolan i Malmö.*

37 / KRÖNIKAN
Från ljud till ljud med Anders Hallbäck

38 / KÖRLEDARE PÅ TV
*Lärarprofilen Lena Ekman Frisk leder
nytt körprogram på SVT i vår.*

40/ TEMA INSTRUMENT:
DET ÄR JAG SOM ÄR BASEN!
*Mattias Hjorth och Kalle Magnusson
spelar bas, fast på olika sätt.*

44 / EN GLIMT AV KINA
*Björn Roslund och Eva Lundgren åkte
till Xinjiang Arts Institute i Urumqi
i nordvästra Kina, som gästlärare.*

47 / LIVET PÅ SKURUPS FHSK
*Musikhögskolan LIVE har besökt en av
Sveriges populäraste folkhögskolor.*

Nr 4/2011

Omslagsfoto *Leif Johansson, Lovisa Jones*

"I tolv av landets kommuner saknas det idag en kommunal musik-/kulturskola"

Ove Torstensson
Redaktör

DU SER TRE STOLAR OCH EN RULLBANDSPELARE. Vad associerar du då till? Kanske att du behöver köpa nya köksstolar och att du snart måste spela över dina gamla rullband till CD-skiva. Men när du tänkt färdigt den tanken? Kanske flyger då dina tankar vidare bortom möbelvaruhus och teknikprylaffärer och landar inom musikens och pedagogikens domäner, där det associativa tänkandet och det visuella språket är kung – i landet Rytmik. Detta ämne, denna musikpedagogiska inriktning på Musikhögskolan, som oftast jobbar i det tysta med att sätta musik i rörelse, men som i alla fall några gånger om året ger föreställningar inför en månghövdad och entusiastisk publik. I detta land är det inte så viktigt vem som säger något utan vad som sägs – i en intervju till exempel. När det som ska sägas är sagt och den avslutande bilden ska tas kan lika gärna huvudpersonerna ha gått på fika. En välgörande motvikt mot idolprogrammets alla vassa armbågar och lysande egon. På sidorna 10–21 berättar vi mer om ämnet och under jubileumsdagarna 23–25 november. Varmt välkommen du också!

NÄR SÅG DU ETT BARN PALLA ÄPPLEN SENAST? Själv har jag inte sett denna förr så vanliga verksamhet sedan jag var barn och det är ju nu väldigt länge sedan. Alla av fallfrukt dignande trädgårdar runt om i Sverige vittnar om ett förändrat beteende hos dagens unga. Äntligen något positivt att glädjas åt således. Att knycka äpplen är ju brottsligt. För det är väl inte så, hemska tanke, att denna ädla och nyttiga frukt blivit mindre vanlig som födoämne, mindre åtråvärd? Eller har dagens unga möjligen märkt att ägarna inte bryr sig lika mycket längre. Ingen arg gammal gubbe eller gumma kommer ut längre med knuten näve och skriker åt dem att sluta och hotar att ringa polisen. Jag förmodar att dagens unga nuförtiden mest söker sig till Internet, där det ju dignar av både pallfrukt och fallfrukt, om än i digital form.

Om nu suget efter fysiska äpplen hos dagens unga är inte så stort längre hur är det då med suget efter äpplen som symbol för utbildning och en väg till kunskap. Hur viktig är t ex läraren, som är satt att förmedla kunskapens frukt? En lärare kan göra skillnad. Du har säkert hört det förut och ytterligare en påminnelse finner du i intervjun med Malmö kulturskolas nye rektor. En lärare som är engagerad, kunnig och som med goda pedagogiska färdigheter tar eleven från den kunskapsnivå han/hon befinner sig på

och går vidare därifrån, när bättre resultat än en kollega som inte har samma förmåga. Men samtidigt måste ju en lärare göra större skillnad än ingen lärare alls. Vi ska strax återkomma till detta.

FÖRST SKA VI FÖLJA MED journalisten Göran Engström, som tar oss med till en nystartad musikskola i Afghanistan. Där ligger levnadsstandarden långt efter Sverige, men vad gäller elevernas sug efter kunskapens äpple och deras passion för musiken ligger de långt före mången svensk musikutbildning. På Afghanistan National Institute of Music har grundaren, Ahmad Sarmast, satt upp ett djärvt verksamhetsmål – att få igång en egen symfoniorkester på skolan inom tio år. Här gäller snarare devisen att en lärare gör skillnad och då inte främst i jämförelse med en sämre kollega utan jämfört med varken lärare eller undervisning. Här får även många fattiga barn en nystart i livet och de tar verkligen chansen när den erbjuds.

DEN KOMMUNALA MUSIKSKOLAN är en av grundbultarna i svenskt kulturliv och det s k svenska musikundret. Även här gäller faktiskt detta faktum. En lärare gör mer skillnad än ingen alls för i tolv av landets kommuner saknas det idag en kommunal musik-/kulturskola visar en undersökning framtagen av Lärarförbundet. Det måste väl ändå vara det allra sämsta. Många föräldrar saknar resurser, både ekonomiska och tidsmässiga, att hitta alternativ. Då är risken uppenbar att elever missar möjligheten till en grundläggande musikutbildning, som verkligen kan göra skillnad.

Men man måste också fråga sig hur stort suget är efter kunskapens äpplen bland dagens elever inom nämnda institutioner. Hur långt kommer de i sina strävanden och hur många av dem kommer upp till tillräckligt hög nivå för att senare i livet kunna söka en yrkesutbildning vid en musikhögskola/universitet i Sverige? Hur många kommuner har föresten detta inskrivet i verksamhetsmålen för sin musikskola? Inte minst orkestermusikeryrket befinner sig i en internationell konkurrenssituation och om svenska musiker ska ha någon framtid i svenska eller internationella orkestrar i framtiden måste man redan i unga år nå långt i sina färdigheter. Ju bredare bas desto högre topp. Nu är de tolv – låt oss hoppas att botten därmed är nådd och att den nedåtgående trenden kan brytas.

Ove Torstensson

OM MUSIKHÖGSKOLAN I MALMÖ

Musikhögskolan i Malmö utbildar professionella musiker, kompositörer, kyrkomusiker och musiklärare med olika specialiseringar. Skolan ger forskarutbildning och erbjuder även ett stort antal fristående kurser med olika inriktning. Musikhögskolan, som har 600 studenter och 250 anställda, har ett internationellt studieklimat med väletablerade kontakter långt utanför Norden och Europa. Merparten av studenterna är i åldern 19–30 år. Musikhögskolan i Malmö utgör tillsammans med Teaterhögskolan och Konsthögskolan den Konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet. Varje år arrangerar Musikhögskolan cirka 200 konserter inom de mest skiftande genrer – i Malmö och i regionen. Det är fri entré till de flesta av skolans föreställningar. Välkommen in i salongen!

Ny personal på plats

Anna Cronberg

Utbildningsledare 50 % vid musiker- och kyrkomusikerutbildningarnas kansli. Anna.Cronberg@mhm.lu.se

Christian Möller

Kanslichef vid Konstnärliga fakultetens kansli. Se intervju på sidan 6. Christian.Moller@kanslik.lu.se

Nationell workshop i IntegraLive 16–17 november 2011

I samband med Connect Festival 2011 arrangerar Musikhögskolan i Malmö och Inter Arts Center i samarbete med Integra, en tvådagars workshop i användandet av programmet IntegraLive. Deltagande i workshopen är gratis men föranmälan krävs. Sista datum för anmälan är 1 november 2011. För mer information och anmälan, kontakta Henrik Frisk, henrik.frisk@mhm.lu.se eller Kent Olofsson kent.olofsson@mhm.lu.se | www.integralive.org.

(Re)thinking Improvisation: International sessions on artistic research in music

(Re)thinking Improvisation är ett internationellt forskningsprojekt som sammanför olika traditioner av improvisation i musik. I november 2011 tar projektet, som organiseras av Musikhögskolan i Malmö nu initiativ till ett arrangemang där konstnärer och forskare från olika discipliner gemensamt kan närma sig improvisation från ett multidisciplinärt och globaliserat perspektiv. | www.iac.lu.se

Sagt till nya studenter under introveckan...

"Jag rekommenderar er att skaffa någon form av kalender och lär er hålla koll på veckor och dagar."

Forskningsfinansiering

Kulturbryggan – för förnyelse och utveckling inom kulturområdet

Startstöd till tonsättaren Stefan Klaverdal

REGERINGEN HAR TILLSATT en utredning som ska lägga förslag på en ny form för stöd till förnyelse och utveckling inom kulturområdet. Kulturbryggans uppdrag är att under perioden 2011-2012 pröva nya och alternativa finansieringsmöjligheter för kulturprojekt som är nyskapande, innovativa och experimentella i sin natur. Kulturbryggan har ett årligt anslag på 25 miljoner för ändamålet. Under den aktuella perioden ska kommittén även bedriva en försöksverksamhet, dvs. dela ut medel till nyskapande kulturprojekt. En slutrapport ska presenteras senast den 31 december 2012.

I Kulturbryggans första utdelningsomgång har tonsättaren och läraren vid Musikhögskolan i Malmö, Stefan Klaverdal, tilldelats 85 000 kr för projektet Text, sound and space.

Projektet är ett undersökande konstnärligt arbete, som är tänkt att blanda drama med levande skådespelare, högtalarbaserat hörspel, interaktiv ljudinstallation, text/ljudkomposition och körmusik – allt med avstamp i texter av Olov Hartman. Lena Sjöstrand, som doktorerar i bland annat dramatik i kyrkorummet, deltar också i projektet.

Verket kommer under sin tillblivelse att visas i Malmö, och i sin mer färdiga form även i Lunds Domkyrka och Lunds Konsthall under hösten/vintern 2012.

Musikergonomi på webben

Att ge sig hän när det gäller!

ARTIST OCH MUSIKERHÄLSAN i Malmö har givit ut en läsvärd webbok med titeln *Att vara musiker – att kunna ge sig hän när det gäller*, som fokuserar på musikerergonomins område. Boken är en kunskapskälla för varje musiker eller musikutövande student, som vill lära sig mer om sin kropp och de problem man kan möta i musikeryrket. Förutom mycken god information finns även handfasta övningar att ta till för den som redan fått problem.

Att stå på scenen och framföra musik inför en förväntansfull publik kan vara allt från lustfyllt, utmanande, pressande och till att ibland bli en obehaglig och skakig upplevelse, där det efteråt inte är möjligt att

förstå hur det gick till att komma från början till slut. Och kanske har du än en gång lyckats genomföra en konsert även om smärtan i axeln från början plågade dig.

| www.artist-musikerhalsan.se/musikerergonomi.

Foto: Eva Lewné

Seminarium

Improviserat samtal när pianisten möter prästen

Francisca Skoogh och K G Hammar i en gränsöverskridande konsert som förenar och engagerar

Seminarier inleds med att pianisten Francisca Skoogh spelar Franz Liszt *Années des pèlerinages* och därefter gör f d ärkebiskopen i Uppsala Stift, K G Hammar, entré på scenen för att samtala med Francisca tillsammans med publiken om det de nyss lyssnat på. Musiken kommer att vara en central punkt på dagordningen, men samtalet kommer även att handla om tolkningen, religion i musik och vad som faller de medverkande in, inklusive publiken.

Konsertformen, den klassiska, innebär ett relativt (förutom musiken som framförs) stumt möte mellan musiker och publik. Det gränsöverskridande sker genom ett öppet samtal som tar vid mellan publiken, KG och Francisca. I det öppnar konserten upp för kommunikationen människor emellan. Den som kanske aldrig

får något större utrymme i "vanliga" konsertsammanhang. Publiken har en stor roll i detta möte.

Francisca Skoogh är konsertpianist och leg. psykolog och undervisar vid Musikhögskolan i Malmö.

K G Hammar var ärkebiskop i Svenska Kyrkan 1997–2006.

| Francisca Skoogh & K G Hammar, 6 oktober, kl 13.00–15.00, Rosenbergsalen, Musikhögskolan i Malmö.

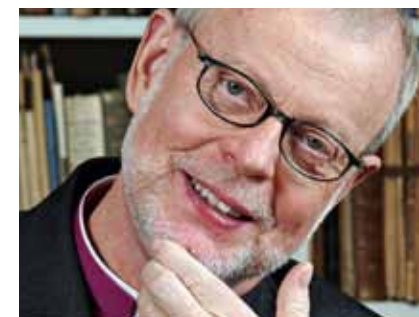
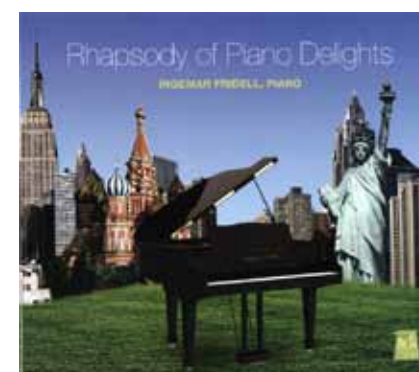

Foto: Lef Gustafsson/IKON

CD-release

Världens pianopärlor

Ingmar Fridell, lektor vid Musikhögskolan i Malmö har samlat några av de allra populäraste pianopärlorna på sin senaste skiva, *Rhapsody of Piano Delight*. Här tolkar han bland annat *Impromptus* av Chopin och Gershwins *Rhapsody in Blue*.

Läs mer om Musikhögskolans i Malmö konsertverksamhet på www.mhm.lu.se och i kalendariet. Välkommen in i salongen!

Musikhögskolans Symfoniorkester firar Ingvar Lidholm

Under ledning av Henrik Schaefer framför Musikhögskolans Symfoniorkester nittioårsjubilaren Ingvar Lidholms verk *Kontakion*. På programmet står även Richard Strauss *Don Juan* och Robert Schumanns *Symfoni Nr 3*. Fri entré. | 28 oktober, kl. 19.00, Universitetsaulan, Lund | 29 oktober, kl. 15.00, Rosenbergsalen, Musikhögskolan i Malmö.

Gästföreläsning Bill Bruford

Musikhögskolan gästas av rocktrumisen och legendaren Bill Bruford som bland annat spelat i Yes och King Crimson. Bill Bruford är aktuell med sin bok *The Autobiography*.

| 7 november, kl. 18.00, Liljefors-salen, Musikhögskolan i Malmö.

Masterclass med Lingling Liang

Lingling Liang, China Conservatory i Beijing, håller masterclass på världsmusikutbildningen och ger soloframträdanden. Lingling spelar det kinesiska stråkinstrumentet *erhu* och uppträder runt om i Europa och Asien. | 12-28 november, Musikhögskolan i Malmö.

Lucia i folkton

Stämningsfull och vacker konsert i Caroli kyrka tillsammans med körer och studenter vid Musikhögskolan i Malmö. Biljetter säljs i entrén. | 8 december, kl. 19.00, Caroli kyrka.

Julkonsert

Musikhögskolans julkonsert med kör, solister och Musikhögskolans Symfoniorkester under ledning av Per-Otto Johansson. Biljetter släpps 17 oktober, 040-34 35 00. | 14 december, kl 17.30 & 20.00, Malmö Konserthus.

Christian Möller

– ny kanslichef på Konstnärliga fakulteten

Han ger ett ungdomligt intryck även om han kommit en bit in i medelåldern – liknar mer en något överårig karnevalsgeneral för Lundakarnevalen än en superbyråkrat inom högre utbildning. På det sättet undrar man om Christian Möller verkligen hamnat rätt, den nya kanslichefen.

Text Ove Torstensson Foto Leif Johansson

MEN SKENET BEDRAR. Christian Möller har en djup förankring i universitetsvärlden i många olika roller. I början av juni var han på plats på sitt nya jobb som kanslichef vid Konstnärliga fakulteten i Malmö och blir därmed dess högste administrative chef med ett tungt ansvar för såväl grundverksamhet och framtida satsningar.

PARALLELLT MED EN filosofie magisterexamen vid Lunds universitet med statskunskap, nationalekonomi samt med ekonomisk historia som huvudämne har det blivit många förtroendeuppdrag genom åren. Vice ordförande för Lunds studentkår, ledamot i Lunds universitetsstyrelse, ledamot i samhällsvetenskapliga fakultetsstyrelsen samt ordförande i doktorandsektionen inom SULF för att nu bara nämna några. I arbetslivet har han ofta jobbat i symbios med den högsta politiska sfären och fått mer användning av de stora penseldragen än detaljarbete – mer helikopterperspektiv än mikroperspektiv om man säger så. Men efter att senast ha arbetat fem tuffa år som seniorrådgivare med övergripande ansvar för det högre utbildningssamarbetet i Norden, med tre timmars dag-

lig pendling till Köpenhamn från hemmet i Limhamn, kan han nu använda cykel till jobbet och mer tid för familjen som positivt resultat.

Korridorer och arbetsrum gapar tomma i början av augusti när vi träffas för intervju – en stark kontrast till det hektiska livet som var vardagsmat på förra jobbet. Men det är lugnet före stormen. Om tre veckor är studenter, lärare och administrativ personal tillbaka för studier och undervisning och arbete igen och då blir det full fart.

Varför sökte du jobbet?

– För det första tycker jag att den Konstnärliga fakulteten vid Lunds universitet har en väldigt spännande verksamhet. Det är också en relativt ung fakultet, där andelen utveckling helt naturligt är större än andelen förvaltning. Det ser jag som en mycket positiv utmaning!

Dessutom har jag länge velat återvända i någon form till universitetsvärlden efter att ha haft ett mer internationellt fokus de senaste tio åren. Varken jag eller min familj har någon större vilja att flytta till Stockholmsregionen, då vi båda är födda och uppvuxna i Lund och numera bosatta i Malmö. Dessutom så skulle det kän-

nas fel att göra den geografiska flytten, eftersom jag har en stark tro och övertygelse på den stora potential och dynamik som finns i Öresundsregionen.

Vilka visioner har du på nya jobbet?

– Jag har inte hunnit jobba mer än några veckor ännu, så det är lite tidigt att proklamera några tvärsäkra mål för verksamheten. Men hittills har jag funderat ut fyra områden utan inbördes rangordning, som jag kommer att fokusera på den närmaste tiden:

Internationellt perspektiv

– Jag har befunnit mig i internationell verksamhet länge. Jag brukar säga att i den miljön slutar man antingen snabbt eller också inser man vilka fantastiska möjligheter som finns och blir fast i den. Min ambition är att jag nu under hösten ska åka runt i Norden och använda mig av det nätverk jag byggt upp inom ministerierna i Norden och i universitetsvärlden. Nätverk är som bekant färskvara så det gäller att inte vila på hanen. Det känns bra att företräda ett såpass starkt universitet som Lunds universitet. Samtidigt som jag jobbar för den Konstnärliga fakulteten så företräder jag ju hela universitetet.

Namn och ålder

Christian Möller, 49

Aktuell

Ny kanslichef för Konstnärliga fakultetens kansli vid Lunds universitet. Han efterträder Ulf Nordström på tjänsten.

Familj

Lotta 43, Jacob 13 och Nike 9. Bor i radhus i Limhamn.

Fritid

Mycket starkt fotbollsintresse med fast plats på Malmö Stadion och hjärtat bultande för Malmö FF. Även stort intresse för konstnärlig verksamhet, främst konserter och konstutställningar. Trots sitt genuina ointresse för alla former av hantverksarbete är han sedan tre år tillbaka ägare till ett fritidshus (ärgång 1935) i Borby på Österlen i Skåne.

Dold talang

Är en fena på italienska. Stor italienvän efter att ha bott i landet i tre år, både i Florens och Perugia.

Konkurrensen om de bästa studenter hårdnar alltmer. Det gäller att vara med och konkurrera efter bästa förmåga, men det gäller också att försöka skapa nya resurser till verksamheten. Det finns en hel del externa pengar att söka, t ex från Nordiska kulturfonden och Nordiska Ministerrådet. På sikt har jag ambitionen att en person vid Konstnärliga fakulteten ska arbeta både med internationella samarbeten mellan nordiska och baltiska universitet och med att söka externa medel för att på så sätt stärka både grundutbildning och forskning.

Stärkt fakultetsidentitet

– Det är viktigt med ett starkt och väl fungerande kansli. Jag vill också göra fakultetens identitet mera tydlig. Min ambition är att skapa en ”win-win-situation”, där varje institution märker tydliga synergieffekter av samordning. Men samtidigt finns det inget självändamål i detta med samordning. Där de tre institutionerna jobbar bra och effektivt var för sig finns det ingen anledning att ändra på ett vin-

nande koncept. Som det brukar sägas: ”If it ain’t broke, don’t fix it.”

Här tycker jag det kan vara en fördel att jag inte har några bindningar till någon av de tre enskilda institutionerna Konsthögskolan, Musikhögskolan och Teaterhögskolan.

Jag tror mycket på nätverkande och jag tänker bli en mycket närvarande på de centrala mötena i Lund för att snappa upp vad som är på gång samt inte minst företräda fakultetens åsikter och framtida behov. Under hösten startar ju också det så viktiga arbetet med att hitta ny dekan efter Håkan Lundström, som slutar vid årsskiftet 2011/2012.

Konstnärlig forskning

– Jag vill också jobba för att förstärka och fördjupa den konstnärliga forskningen, både inom Lunds universitet och internationellt. Fakulteten fick mycket goda omdömen i den senaste utvärderingen, EQ11, men bra kan bli ännu bättre är min ambition.

Information och kommunikation

– Området information och kommunikation ser jag som centralt i dagens mediesamhälle. Det räcker inte med att göra bra och värdefulla saker inom en institution eller en fakultet. Du måste berätta om det också, så att omvärlden lyssnar och förstår värdet av det du håller på med. I annat fall får du inte den goodwill och de framtida anslag som du förtjänar. Min ambition är att stärka området information/kommunikation, både på fakultetskansliet, men också på de enskilda institutionerna.

PÅ SIN FRITID ODLAR CHRISTIAN sitt stora intresse, fotboll. Ett intresse som blivit allt starkare med åren. Uppväxt, studier och yrkesliv i Lund till trots – sedan 15 år tillbaka är han bosatt i Malmö. Vad heter då laget i hans hjärta? Jo, Malmö FF såklart! Swedbank stadion är hans arena om än platsen är på läktaren. Även inom fotbollens område är det således helikopterperspektivet som gäller... ■

MUSIKHÖGSKOLANS JULKONSERT
14 DECEMBER KL. 17.30 & 20.00
MALMÖ KONSERTHUS
Biljetter släpps 17 oktober
Malmö Konserthus tel. 040-34 35 00, www.mso.se
Pris 170 kr

Öppet hus

29 TISDAG NOVEMBER **1 TORSDAG DECEMBER**

Välkommen till öppet hus på Musikhögskolan i Malmö tisdag den 29 november och torsdag den 1 december, kl.10–15.

Under öppet hus har du möjlighet att gå på workshops och informationspass. Du får också träffa lärare och studerande och inte minst; se och uppleva ett hus, som sjuder av musik och kreativitet.

Anmälan

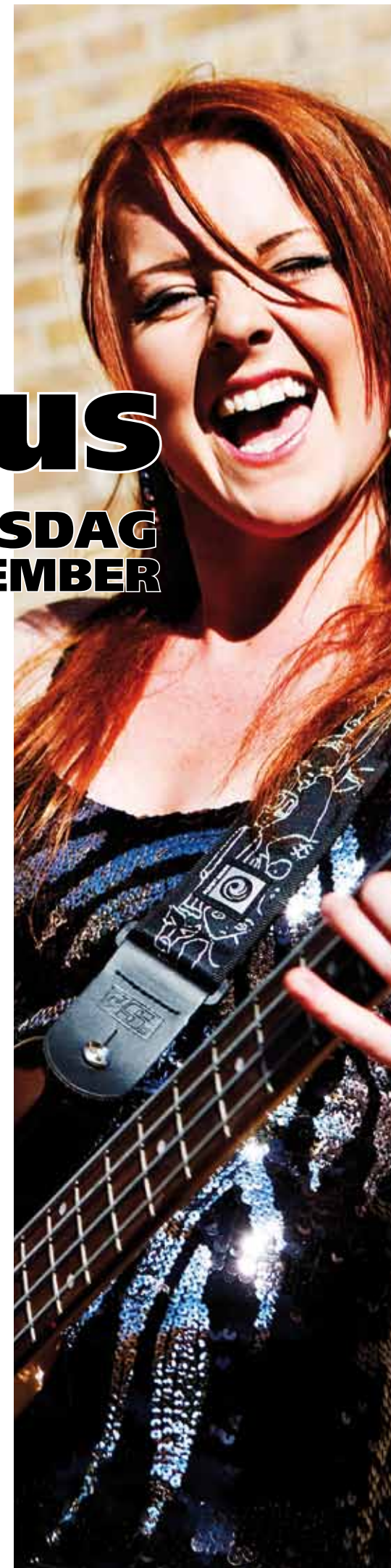
Vi vill gärna veta att du kommer! Anmäl dig genom att skicka ett mail till ove.torstensson@mhm.lu.se. Ange hur många ni är i sällskapet och glöm inte namn och kontaktuppgifter.

Studier hösten 2012

Sista ansökningsdag för musikerutbildningen är den **16 januari 2012** och för ämneslärarutbildning i musik den **15 april 2012**. Du söker din utbildning via www.antagning.nu

Läs mer om öppet hus och våra utbildningar på www.mhm.lu.se.

VÄLKOMMEN!

Rytmik äger rum i musiken

För femtio år sedan, 1961, startades Rytmikpedagogutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö, dåvarande Musikkonservatoriet. Hur har Rytmikämnet utvecklats sedan dess? Vad händer när en Rytmikprofessor, en Dramapedagog och en Sångpedagog får tala fritt kring ämnet med stort "R"? Hur är det att vara student på Rytmikpedagogutbildningen? Välkommen in i Rytmiksalen. ►►

JUBILEUM

50 år av rörelse

Den 23–25 november firar Rytmikpedagogutbildningen sitt 50-årsjubileum med ett brett program på Musikhögskolan i Malmö och Inter Arts Center. Spännande föreläsningar, varvas med engagerande seminarier och konserter och belyser Rytmikpedagogiken från olika perspektiv.

Text Lovisa Jones Foto Leif Johansson

– Rytmik äger rum i musiken. Det vill vi tydliggöra under de här dagarna, säger Rytmikprofessorn Ann-Krestin Vernersson. Hon har förberett och planerat jubiléet i över ett år. Inbjudningslistan är lång och bland deltagarna finns personer som tillhör den allra första gruppen utexaminerade Rytmikpedagoger från Musikhögskolan i Malmö.

– Med föreläsningar, debatter, undervisning och presentationer belyser vi Rytmikpedagogiken från olika perspektiv och i olika sammanhang. Vi vandrar från nutid till nutid via historien, berättar Ann-Krestin.

Första dagen inleds med Rytmikstudenternas hyllade examenskoncert i Rosenbergsalen. Därefter föreläser Erik Rynell, som är lektor i teater teori vid Teaterhögskolan vid Lunds universitet, om Hellerau. Det var här, 1911, som Festspielhaus Hellerau stod färdigt – det centrum, som Rytmikpedagogikens grundare Emil Jaques-Dalcroze utformade för att förverkliga sina visioner.

Dagen fortsätter med debatt och diskussioner. Göran Folkestad, professor i musikpedagogik, Sven Kristersson, forskare och lektor i sång och Ann-Krestin Vernersson från Musikhögskolan i Malmö samt Johanna Österling Brunström, universitetsadjunkt i musikpedagogik och doktorand vid Musikhögskolan i Örebro

möts under rubriken *Den konstnärliga pedagogen och den pedagogiska konstnären*.

Andra dagen öppnas dörrarna för undervisning. Jubileumsfirare, Musikhögskolans personal och studenter ges möjlighet att delta i de specifika Rytmikämnen. Ämnen som knyter samman musikinlärande med språk, tanke, intellekt, kropp och själ.

– Rosa Mileros skolar oss i gehör och trasslar in oss i komplicerade metrisk mönster, Lisa Hallberg leder oss in i kommunikativa och dramatiska rollspel, Anette Wikenmo bollar med våra sinnen i musikens och barnens världar, Stefan Klaverdal visar oss att komponerande kan innebära mycket eller litet och Lena Arstam yogar med oss, berättar Ann-Krestin som kommer att jobba med leken och improvisationen i musikens tjänst.

Rytmikstudenterna ger en lunchkoncert på scen under Rosa Mileros ledning.

Efter att ha varit inne i Rytmikens kärna är det dags att ta ett steg utanför. Jonas Aspelin, docent i pedagogik vid Malmö högskola föreläser om relationell kompetens.

Under sista dagen redogör Johanna Österling Brunström, för aktuell forskning tillsammans med Anna Houmann, universitetsadjunkt och forskare vid Musikhögskolan i Malmö.

– Som avslutning ges en jubileumskoncert på Palladium och även här mixas olika genrer. Vi får höra och se solister och ensembler från Musikhögskolan. Det blir soloflöjt, slagverkensemble, stråkar, jazztrio och rörelseform. Konserten avslutas med *Rytmikon*, ett nykomponerat verk av Stefan Klaverdal. Detta verk framförs av alla Rytmikstudenter vid Musikhögskolan i Malmö, säger Ann-Krestin.

Konferencier är utbildningsledare Lotta Carlén. ■

Det sitter i kroppen

Vad får man om man samlar en Rytmikprofessor, en Dramapedagog och en Sångpedagog i ett rum och sätter på en bandspelare? Ett samtal kring musik och lärande, hur man kan utvecklas genom lek och om kroppen är ett instrument.

Text Lovisa Jones Foto Leif Johansson

JAG HAR STÄMT TRÄFF med Ann-Krestin Vernersson, Lisa Hallberg och Sven Kristersson. En Rytmikprofessor, en Dramapedagog och en Sångpedagog. Vi ska prata rytmik med stort "R". "Vad är det egentligen?" frågar jag mig själv på väg till det stundande mötet. "Någon form av rörelse utan musik? Är det musik? Takt och rytm?" Så tänker jag på mina egna Rytmiklektioner i trean på gymnasiet – jag gick samhällsvetenskapligt program på ett estetiskt gymnasium och kunde därför välja extra kurser inom bland annat musik – och taktövningarna vi gjorde. Med hjälp av kroppen skulle vi uttrycka de olika notvärdena. Ett, två, tre, fyra! Vi fick också röra oss till musik, helt fritt. Lyssna på musiken, ta in den i oss själva och släppa ut den igen genom rörelserna vi skapade med våra kroppar. Rytmiken var den roligaste lektionen den terminen. Ett avbrott från den sittande undervisningen i klassrummet.

DEN SERIÖSA LEKEN. Vi ses i ett ljust sammanträdesrum med en lila soffgrupp. De tre, Ann-Krestin, Lisa och Sven, pratar redan högljutt med varandra. Fnissar och skrattar. Fyl-

Fr v Lisa Hallberg, Dramapedagog; Ann-Krestin Vernersson, Rytmikprofessor; Sven Kristersson, Sångpedagog.

ler i varandras meningar. De känner varandra väl. Associationerna fladdrar obehindrat. Jag får plötsligt bråttom att sätta på bandspelaren. I ett försök att bli lite mer allvarlig, lite mer seriös, och flytta fokus till intervjun, frågar jag skämtsamt om ”detta”, fladdrandet, ska komma med i artikeln.

– Jag tycker att ”detta” är som en metafor för Rytmikutbildningen. Det handlar om att man kan associera fritt, att man kan gå i roll, säger Lisa. Hon och Sven börjar improvisera en dialog med skorrande fin-skånska ”r”.

– Det är ju en lek, det är det helt klart, säger Lisa och återgår till sin egen dialekt. Ibland måste man ha distans till sin egen viktighet.

Ann-Krestin håller med och berättar att hon ofta får höra att man som pedagog inte ska showa för sina elever och studenter:

– Du måste vara pedagogisk eller metodisk när du går in i klassrummet och tänka på vad du ska göra och inte sätta dig själv i centrum och så vidare. Samtidigt så har vi det här med improvisationer, att leka och kommunicera människor emellan, att gå in i en roll och hitta på olika saker. En del kanske uppfattar det som att man showar när man gör det. Men det är absolut inte så, det är för att hitta sin egen kärna, sin personliga undervisningsstil.

Leken är i allra högsta grad seriös. Genom den skapar man lust till sig själv, man jagar upp sig för att komma i rätt stämning.

– Som Rytmikpedagog har man lite olika infallsvinklar för hur man ska värma upp. Det är precis som att man gör en kartläggning innan man börjar jobba, berättar Lisa.

– Ja och att man tillsammans med studenterna har inställningen ”Vi provar det”, ”Nej, vi provar det här istället eller det här.” Inte utgår ifrån att ”exakt det här ska vi lära oss”, tillägger Ann-Krestin.

Bakom den utifrån sett planlösa leken finns ett tydligt, pedagogiskt mål.

– Leken är ju inte förutsättningslös. Det som kan verka ostrukturerat, vilar ju också på en lång erfarenhet. Leken är

ju också ett sätt att aktivera en erfarenhet och ett kunnande. Genom ett lekfullt förhållningssätt skapar man ju också ett fokus, säger Sven.

Genom leken kan man lära sig att släppa taget om kontrollen och tillåta sig att utvecklas. Samtidigt är det en balansgång, som både blivande pedagoger och de som utbildar dem måste hantera. Annars kan leken förvandlas till en prestation.

– När man jobbar med små barn vill man sakta men säkert skapa en medvetenhet. Detta är ju samtidigt väldigt känsligt och leken kan bli förstörd i det ögonblick som jag blir medveten om betraktaren, för då tror jag att måste bete mig på ett visst sätt, säger Lisa.

– ... och prestera! inflikar Sven.

FRÅN MENTALHYGIEN TILL KROPPSIDÉ. Rytmikpedagogutbildningen har förändrats en del under de femtio åren som den bedrivits vid Musikhögskolan i Malmö. När Gerda von Bülow startade utbildningen 1961, vid dåvarande Malmö Musikkonservatorium, riktades den mest till undervisning för barn. I begynnelsen nämndes begrepp som ”mentalhygien, terapi, personlighetsutveckling” samtidigt som det skulle handla om ”inläring av ett stoff”. Gerda var mycket noga med att i tal och skrift beskriva Rytmikpedagogikens innebörd. Däremot var hon inte lika glad för dans, skapande dramatik eller rörelse för rörelsens skull. Alla kroppsrörelser skulle utvecklas och tränas i samband med det rytmiska eller melodiska Gehöret. Idag låter vi Rytmikstudenterna ta del av en mängd olika rörelsetekniker. Allt från akrobatik, mim, yoga till dans i olika genrer. Och drama har fått en självklar plats i utbildningen. Man ska ju kunna utföra och exemplifiera sina rörelseidéer och mitt i musiken rör vi oss!

Tanken är att studenterna ska kunna använda sig av de här rörelseteknikerna för att utforska sig själva, och för att kunna exemplifiera sina idéer.

– När jag får en idé ska jag kunna göra det också, inte bara låta det vara en bild inne i huvudet. ”Vad säger musiken

mig? Vad hör jag? Hur uppfattar jag musiken och hur kan jag uttrycka detta med min kropp?” säger Ann-Krestin.

VÄXELRÖRELSE. För Ann-Krestin är Rytmikpedagogiken något som kommer före sången, före spelet.

– ”Vi värmer upp spelplatsen”. Vi överlämnar uppvärmda studenter och elever till specialisterna, till sång- instrumental- och ensemblelärarna. Jag ser Rytmikpedagogiken som ett sätt att locka fram olika kompetenser. Den öppnar upp dig, gör dig modig så att du vågar improvisera, gör så att du kan lyssna och kommunicera med andra. Du vågar ta risker. Vågar utmana.

Sven nickar medhållande:

– Där säger du något väldigt intressant. Lyssnandet som kompetens. Gehör för hela tillvaron, som Kierkegaard sa. Det missar vi ibland. Som pedagog lyssnar vi till både musik och till människor. Den kompetensen är dock något som måste odlas fram, varsamt, menar han.

Förhållandet mellan Rytmik och andra genrer skulle kunna beskrivas som en växelrörelse. Du kommer från Rytmiken och rollspelet till exempelvis sången. Sedan går du tillbaka igen för att arbeta med din sångkunskap.

– I min ideala värld är sång, Rytmik och rollspel i en ständig växelverkan som berikar varandra, säger Sven.

– Och vad är då den gemensamma nämnaren? Jo, allt sitter i kroppen. Det är inget instrument som är utanför, utan alla de här tre sakerna sitter i kroppen, poängterar Ann-Krestin.

SÅ, ALLT SITTE I KROPPEN? Kan man säga att kroppen är huvudinstrumentet och att de yttre instrumenten – klarinetten, fiolen eller bastuban – blir som en förlängning av den egna kroppen.

– Jag trivs egentligen inte så bra med uttrycket ”att kroppen är ett instrument”, men svarar, trots det, ja på frågan. För du kan ju aldrig spela eller sjunga en enda ton utan att du rör på dig. Men vi glömmer ju lätt bort att det är så och

tänker kanske mest på tekniken och klangen i instrumentet, menar Ann-Krestin.

– Det kroppsliga är djupt förankrat i instrumentalundervisningen. Ja, ta pianopedagogiken och bara det här med att sitta med avspända armar och nacke. Detta handlar ju om det kroppsligt förankrade kunnandet, en kunskapsform som har behandlats lite styvmoderligt även i litteraturen och från forskningshåll. Numera talar man visserligen om praktiska kunskapsformer, men hos oss har det inte riktigt slagit igenom att tala i de termerna när vi talar lärare emellan, säger Sven.

Så, allt sitter i kroppen. Kroppsuttryck. Kroppsspråk. Kroppsmedvetenhet.

Om vi fortsätter prata om kroppen, vi är ju väldigt kroppsmedvetna idag.

– Ja, dels ur en estetisk aspekt, dels ur en hälsoaspekt. Vi har ett extremt utifrånperspektiv. Första gången jag såg detta var faktiskt 1996 i Lissabon, vid ett torg. Jag lade jag märke till en flicka som gick över torget och jag tänkte ”Det här var ju väldigt märkligt, vad hon rör sig konstigt”. Men sedan förstod jag att hon försökte anpassa sig till scenografin. Det var precis som att hon såg sig själv utifrån och den scenografin som var på torget, berättar Sven.

– Och för att återvända till Rytmiken, den ger oss ett inifrån perspektiv utifrån upplevelsen och medvetenheten vilket jag menar är någonting helt annat än det här själviakttagandet och narcissistiska beteendet. I Rytmiken går vi inåt och lyssnar till dem som är utanför, vi iakttar inte och dömer inte, utan vi lyssnar, tar in och upplever. På så sätt menar jag att Rytmikutbildningen, med den här dramatiska strimman, verkligen är ett motgift till vår tids extrema narcissism.

RYTMIKEN SOM EN MOTKRAFT. Är Rytmik något som behövs idag? När jag hör er prata så känner jag att alla skulle ha nytta av det här på något sätt, även om man inte ska bli musiklärare eller musiker.

– Ja, så tycker jag det är. Ibland undrar man ”Vart är vi på

väg?” och ur det perspektivet måste de här tankarna finnas. Vi måste tala om för våra barn att de duger. Problemet är att vi vuxna har blivit så upphetsade över det vilda, att det ska hända saker hela tiden. Vi peppar våra barn, inte bara på musikskolor och skolor, utan även hemma och vi känner oss så härliga när vi håller på och gör så där mycket med barnen. Jag känner att vi måste öva barnen på hur man hållbargerar sig själv, hur man är i sig själv, menar Lisa.

– Det här med att allt ska gå så fort, det finns ju en motrörelse och Rytmikpedagogik är ju en sådan motrörelse. Det är ju ingen slump att vi begravs i drivor av mindfulness och slowfood just nu. Folk åker på retreat – visst, det är också mycket av ett medelklassfenomen, det ska man också ha klart för sig, mycket av det vi pratar om ligger ju i tiden, ”vi som läser Svenska Dagbladets själssida”. Men det är ju också väldigt många människor som ger fullständigt fan i retreaten, säger Sven.

Men är Rytmiken ämnad för att man ska ha det skönt?

– Det är ju ämnat för att man ska vakna upp. Det kostar på att vara med i kommunikationen i livet. Vila får man göra på natten, hävdar Lisa.

– Du säger ”väcka upp” och det håller jag med om. Rytmikpedagogiken går ut på att vara så mångfacetterad som möjligt. En del säger att de ska musikaliserar människan, men vi kan aldrig göra någon musikalisk. Vad vi däremot kan göra är att väcka det som redan finns. För allt finns där redan, menar Ann-Krestin.

RYTMIK – EN KVINNO-MANSFRÅGA? Men hur ska man gå tillväga för att få fler att förstå och ta till sig Rytmiken?

– Ta in fler män! Detta är en kvinnofråga. Hade det varit män som höll på med det här, kunde du ge dig på att lönerna hade varit högre och yrket haft högre status. Hade det sedan funnits tjugotre doktorsavhandlingar på engelska då hade det också sett annorlunda ut. Hade det dessutom suttit Rytmikare i Musikaliska Akademien, då hade det också sett annorlunda ut. Nu sitter det inga Rytmikare där, nästan alla är tonsättare, säger Sven.

– Men vi har ju inte utformat utbildningen så att den bara ska passa kvinnor. Problemet ligger någon annanstans, mycket tidigare i livet, menar Ann-Krestin och berättar att hittills har ca 10% av alla examinerade Rytmikpedagoger vid Musikhögskolan varit män, totalt sett.

Men eftersom att det är mest kvinnor som håller på med Rytmik, blir det inte präglat av kvinnor av den anledningen?

– Jag kan tänka mig att det skulle kunna sitta män och besluta hur Rytmikutbildningen skulle vara uppbyggd men att delta mitt i musiken i det Rytmikpedagogiska rummet är något annat, svarar Ann-Krestin.

– Det ligger något i det där som du säger.

Eftersom att inte män söker in så blir det efterhand en kvinnoaffär och då är det ännu mer osannolikt att män söker sig till verksamhet. Jag håller med om att det inte finns en medveten tanke om att utbildningen är utformad för att passa kvinnor, säger Sven.

De flesta rytmikpedagoger är ju kvinnor och då är det ju de som blir förebilderna? Ska vi acceptera att det är så eller ska man hela tiden sträva efter att få in flera killar på utbildningen?

– Jag vet inte. Den här jämförelsen görs ju på alla utbildningar, säger Ann-Krestin.

– Jag tycker att det är synd att det inte är fler killar som håller på med Rytmik, menar Sven.

– Ja, det tyckte jag också, men förebilderna finns ute i skolorna. Men när man tittar på kvinnorna som är utbildade hos oss är det många som blivit starka ledare, som jobbar som rektorer och linjeföreståndare. Det viktigaste är ju trots allt skolans arbete, att jobba med barnen och där behövs fler killar, påpekar Ann-Krestin.

– Om det är så att de här goda förebilderna, de här kvinnorna som utbildas här, kommer ut i skolan och är skickliga pedagoger. De förmår att få barnen att hoppa, dansa, sjunga och röra på sig. Då har de gjort sitt arbete och det är ju så det ska vara. Sedan om ett barn vill eller inte vill bli Rytmiklärare när han eller hon blir vuxen har ju inte med könet att göra hos pedagogerna, säger Lisa.

– Men den personen har ju föräldrar och det är där en stor del av ansvaret ligger, menar Ann-Krestin.

– Men de har i alla fall de starka kvinnliga Rytmikpedagogerna och vare sig de finns här eller i skolan, så gör de ett betydelsefullt arbete. Det är ju inte så att vi säger ”Tyvärr, det här blev inte så bra, för de är kvinnor.” De gör ett jättebra jobb och visar på en styrka som kommer killarna tillgodo även om de inte drömmer om samma yrke, förklarar Lisa. ■

Ämneslärarutbildning i musik för gymnasieskolan

Rytmikutbildningen är en ämneslärarutbildning i musik för gymnasiet. Den omfattar tre delar. Den ena är att utveckla den egna musikaliteten, den andra är lärarkunskap med inriktning Rytmikpedagogik och den tredje är det konstnärliga och sceniska arbetet.

”En bra rytmikpedagog är någon som kan mycket om musik och kan arbeta med kombinationen musik och rörelse. Man har förstått det pedagogiska värdet av detta och av kommunikation. Man måste också lämna sig själv i stunden och se individerna man möter. Vad som är viktigt att veta är att: I samarbete med andra utvecklas individen!”

Ann-Krestin Verneresson, professor i Rytmik.

don't stop the music.

Vill du satsa på en karriär inom musik? Har du vad som krävs? Då är **Musikhögskolan i Malmö** något för dig!

Hos oss får du utveckla din passion, din glöd och din kärlek till musiken. Vi erbjuder kvalificerade utbildningar till **lärare i musik, musiker** eller **kyrkomusiker**.

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö

Läs mer om våra program och fristående kurser för **läsåret 2012/2013** på www.mhm.lu.se. Välkommen med din ansökan!

Dubbelt av Dubbelt

En stor HYPE i dubbeltröbladsinstrumentspel för såväl nybörjare, elever och amatörer som professionella pedagoger och musiker.

Dagen börjar kl. 10.00 och innehåller spännande möten med instrumentutställning, masterclass, ensemblespel på olika nivåer samt konsert kl. 18.00 i Rosenbergssalen på Musikhögskolan i Malmö.

Lördag 12 november
Musikhögskolan i Malmö

Information och anmälan:
dubbeltavdubbelt@rydlov.se
www.dubbeltavdubbelt/webbnode.com

Dansutskolan är en skola för elever i årskurs 0–5. Den ligger i det vackert kuperade samhället Gnesta, tre mil söder om Södertälje. Här satsas det hårt på framför allt matematik i enlighet med Regeringens uttalade mål om ökad satsning på språk och matematik i grundskolan.

Text Ove Törstensson Foto Leif Johansson

DANSUTSKOLAN HAR FÅTT extra pengar från Skolverket i särskilda projektpengar för att förstärka matematikämnet på skolan. Ann-Krestin Vernersson, som är professor i rytmik vid Musikhögskolan i Malmö hörde talas om projektet via Margreth Wallentin, som är forskollärare på Dansutskolan. Tillsammans startade de ett projekt med det uttalade målet att koppla ihop musik med matematik, genomsyrt av det Rytmikpedagogiska arbetssättet och tänkandet.

Under det tredje året på Lärarut-

bildningen i musik med Rytmikinriktning vid Musikhögskolan har studenterna bl a praktik under två dagar på Dansutskolan. Musikhögskolan LIVE åkte upp till Gnesta en dag i början av mars för att se hur det hela avlöpte.

KROPPEN SOM KUNSKAPSKÄLLA.

– Genom att koppla samman musik med rörelse i rummet kan man vaska fram hur mycket matte som helst – de fyra räknesätten, geometriska former, begrepp, mönster och rela-

tioner människor emellan och mellan olika ting är bara några exempel. Möjligheterna är oändliga. Här handlar det om att visualisera med hjälp av sin kropp och sina rörelser. Sjunga, känna och uppleva taktarter, räkna pulsslag och relatera till toners längd är bara några exempel på hur man kan förstärka matematiken genom musik och rörelse, berättar Ann-Krestin Vernersson.

– Att koppla samman musik med matte är inget nytt påfund. Det finns på många skolor runtom i landet, men dä-

Blivande rytmiklärare framför Dansutskolan: fr v Heidi Karlsson, Rebecka Grimberg, Josefine Erlingsson och Emeli Ek.

remot nytt för Musikhögskolans Rytmikstudenter, som dessutom i detta projekt får möjligheten att pröva på att vara lärare åt Dansutskolans lärare. Det är en utmaning! Vi tar därmed också chansen är missionera för Rytmikpedagogiken, detta pedagogiska förhållningssätt till musik och lärande, där kroppen och dess rörelser ingår som betydelsefulla delar. Att själv både göra och röra på sig i rummet tillsammans med andra och samtidigt lära, anser vi är det optimala sättet att förvärva kunskap, berättar Ann-Krestin entusiastiskt.

LEKTIONERNA. Emeli Ek, Josefine Erlingsson, Rebecka Grimberg och Heidi Karlsson är studenter vid Musikhögskolan i Malmö och de går Lärarutbildningens rytikinriktning. På Dansutskolan har de fått arbeta med alla skolans elever. De olika övningarna som studenterna genomför i klasserna tränar eleverna i koncentration, ledarskap, lyhördhet, uppmärksamhet och självförtroende.

Studenterna Emeli och Josefine jobbar med en klass i årskurs 1–2, som bl a ska göra övningen Tio händer på

påslakanet. Tre barn ska vara under påslakanet, tre ska vara på påslakanet och 4 ska hålla i. Lakanet är på golvet = 0. Lakanet är allra högst upp i luften = 10. Talen 0–10 illustreras med hjälp av tonhöjd. Barnen lär sig prim, sekund, ters, osv, ända upp till decima (oktav + ters). Barnen är glada och livfulla. Någon gång blir de lite högljudda, men framförallt är det uppsluppet och entusiastiskt.

I början av övningen när påslakanen plockas fram kan killen längst fram inte dölja sin förvåning.

– De olika tonerna och höjden på påslakanen var lite klurigt, sa Nova Gauffin.
– Det är lättare att lägga ihop när man går bredvid en kompis, tyckte Elias Nyström, om systemet med hopprep som talrad.

– Ska vi sova? frågar han bekymrat.
En övning i årskurs tre med Heidi och Rebecca går ut på att eleverna parvis går ut och ställer sig längs med ett hopprep, som har alla tiotalen markerade med siffror från 0–100. Det blir både trångt och mysigt runt vissa tiotal. När lektionen är slut är eleverna så i gasen att de inte vill sluta. Det blir ett extranummer med de ”nya lärarna”, innan eleverna vänligt men bestämt visas ut för en kort rast före nästa lektion.

Vilka elever tycker studenterna är roligast att undervisa – yngre eller äldre?

– Jag tycker generellt att de yngre eleverna är roligast att ha. De är mer spontana och nyfikna menar Emeli

Ek. När man är färdig lärare skulle det vara drömmen att få jobba nära en annan lärare i t ex matematik, som har superkoll på ämnet, så att man för egen del kan fokusera helt på sitt eget ämne. Det skulle verkligen vara stimulerande.

– Årskurs 3 var roligast att ha just idag, de ville knappt sluta sin lektion, ler Rebecca Grimberg vid minnet av de entusiastiska ”en-lek-till-ropen”. Annars tycker jag inte att det är någon skillnad på yngre och äldre elever vad gäller hur roliga de är att undervisa. De yngre är mer spontana och lekfulla, vilket är väldigt stimulerande, medan de äldre har lättare att ta instruktioner och göra övningarna som man hade tänkt sig. Istället tycker jag

det mest handlar om vilken energi en klass har. Om klassen har hög energinivå måste man ibland låta dem rasta av sig en kort stund innan man dämpar dem för att kunna genomföra en viss övning. Om klassen har låg energinivå måste man jobba för att få igång dem. Personligen föredrar jag ett högt energiflöde i en klass – det är i princip lättare att dämpa än att få igång.

KOMMUNIKATION ÄR ATT SAMSPELA MED ANDRA. Anette Wikenmo arbetar som rytmikpedagog vid Musikhögskolan och hon har förberett studenterna på hemmaplan genom att särskilt lyfta fram sådant i pedagogiken och musiken som tangerar matematiken. Hon har också skrivit några

av de sånger och ramsor som studenterna använde sig av i undervisningen. Studenterna skriver också sånger själva inför sina praktiklektioner.

– Det finns mycket matematik i rytmiken, som vi kan lyfta fram mer specifikt, eftersom vi får in både det rumsliga perspektivet i kombination med musik och rörelse. När man går från praktik och upplevelse till teori vidgas lärandet, avslutar Ann-Krestin Vernersson.

Under kvällen fick även alla medarbetare på Dansutskolan möjlighet att pröva och få fortbildning i rytmik, att tillsammans upptäcka och använda rummets, musikens och rörelsens möjligheter. Det handlar om att uppleva ”samtidighetens mirakel” som Ann-Krestin uttrycker saken. ■

De yngre eleverna är roligast att undervisa, tyckte Emeli Ek.

Gitarristen som bytte språk

I början av 90-talet studerade Patric Eghammer vid Musikhögskolan i Malmö. Under samma period skrev han utkastet till sin första bok *Lennon i Holjekroken*. Skrivandet var en ventil för de stora och små funderingar som han, likt många andra unga människor, drabbas av på vägen in i vuxenlivet. Idag arbetar Patric som svensklärare på Komvux, men kärleken till musiken är fortfarande stark.

Text Ove Torstensson Foto Leif Johansson

Vilken var din främsta drivkraft för att skriva boken?

– Jag tror allt skrivande handlar om ett visst mått av eget terapeutiskt arbete samtidigt som det måste finnas en lust och en glädje i själva skrivprocessen. Min första bok *Lennon i Holjekroken* skrev jag ett utkast till redan när jag gick på Musikhögskolan i början av 90-talet. Under den perioden i mitt liv funderade jag mycket och var väl inne i en sorts livskris helt enkelt. Jag var bara 18 år när jag kom in på Musikhögskolan, vilket var alldeles för tidigt för mig. För att bearbeta mina grubblerier grävde jag mig tillbaka till den period i mitt liv när jag först blev ”drabbad” av musiken och den första kärleken, i början av min tonårstid. Jag frågade mig även var jag hade mina rötter socialt och geografiskt. Man kanske inte får alla svar, men skrivandet gör ändå att man kommer vidare och kan lägga vissa saker bakom sig. När jag sedan började skrivarkursen på Linnéuniversitetet i Växjö behövde jag något att skriva om och då letade jag upp mitt utkast från musikhögskoletiden och fortsatte skriva utifrån det.

På skrivarkursen i Växjö skrev jag en novell som heter *Vit mössa*. I den bok som jag släppt nu (maj 2011), som

heter *Långt från Holjekroken* och som handlar om tiden på gymnasieskolan S:t Petri i Malmö utgick jag från novellen och vävde in mina starkt redigerade dagboksanteckningar från den tiden. Jag gillar att skriva detaljerat och fascinerar mig mycket av bl a författaren Ernest Hemingways sätt att skriva, t ex att han kan berätta om hur Nick Adams steker en forell så att det vattnas i munnen på en enbart genom att välja ut de rätta detaljerna. (Nick Adams är hjälten i den

suggestiva novellen *Den stora dubbelhjärtade floden* del I och II) Samtidigt insåg jag att jag måste stryka många ovidkommande detaljer i min egen berättelse för att inte läsaren skulle tappa styrfart i läsningen.

Hur mycket är en beskrivning av verkligheten och hur mycket är fiction?

– Jag vill betona att boken är skönlitterär och ingen dokumentärt skrivna berättelse om mitt liv. Men det

Namn

Patric Eghammer

Bakgrund

Född 1969 i Olofström, Blekinge. Gick gymnasiet på musiklinjen på S:t Petri i Malmö. Examen från Musikhögskolan i Malmö, musiklärarlinjen IE elgitarr 1992. Dessutom lärarutbildning i svenska vid Stockholms universitet. Har gått även gått skrivarkurs på Nordiska folkhögskolan i Kungälv samt Linnéuniversitetet.

Aktuell

Med romanen *Långt från Holjekroken* (2011). Boken är den fristående fortsättningen på författarens debutbok *Lennon i Holjekroken*. Beställa boken på www.litenupplaga.se. (225 kr inkl frakt) eller som e-bok på www.bokus.com (72 kr). Skriver just nu på romanen *Emils saga*, som utspelar sig på Island. Arbetar vid sidan av författandet som svensklärare på Komvux Södervärn i Malmö.

Läs mer

www.diktochverklighet.se. Här finns för övrigt en länk till en pdf, som innehåller tidningsurklipp och foton från The Carpet Clubs spektakulära verksamhet.

mesta som står har verkligen hänt, även om jag på flera ställen har skruvat till det lite för att få mer dramatik i storyn. Något som är ren fiction är de passager då jag tagit mig friheten att gå in i vaktmästare (på Petriskolan) Bengtssons tankevärld. Där har jag fantiserat fritt och det var väldigt lustfyllt. Sedan har jag nyskapat och omskapat många vita fläckar i mitt minne.

Hur mycket tid har du åt musicerandet nuförtiden?

– Jag jobbar heltid som lärare och ägnar mig åt skrivande därutöver, så det senaste året har det inte blivit så mycket musicerat för min del. Men sedan 1993 spelar jag kontinuerligt i bluesbandet Björnson band. Jag har också en duo med dragspelaren Anders Thorén samt har spelat popsalsa med en studiekamrat från musikhögskoletiden, Anneli Thor, vilket även resulterat i en barnskiva. Barnskivan är med *A-li och Rebban*, alltså Anneli Thor tillsammans med Rebecka Sah-

lin. Med på skivan medverkar även pianisten Robert Tjäderkvist.

Kommer du att skriva en uppföljare om livet som student vid Musikhögskolan?

– Jag vet inte om jag kommer att göra det. Den perioden i mitt liv har jag inte orkat närma mig ännu. Jag upplevde mina studier på Musikhögskolan som väldigt hårda. Jag var nog, som sagt, för ung när jag började min musiklärarutbildning. Jag var inte tillräckligt säker på min talang och därför oerhört känslig för kritik och för dolda hierarkier som lätt uppstår på en institution som musikhögskolan. Jag kommer från Olofström och flyttade till Malmö – en form av resa i både bildlig och fysisk bemärkelse från Naturen till Kulturen. Mina föräldrar har inga kunskaper eller färdigheter i musik, som många av mina klasskompisars föräldrar hade. Jag snöade in lite på begreppet musikalitet och trodde mig inte besitta tillräckligt mycket av den varan för egen del. Det gäller

verkligen att ha ett starkt självförtroende när man går på en musikhögskola, där man dagligen möter så många duktiga studiekamrater. Så här när man fått lite perspektiv på saker och ting är jag nog mer inne på att man måste öva mer än vad jag gjorde. Jag menar att musik på många sätt är ett hantverk, som man lär sig genom att jobba mycket med det. Så jag borde nog inte grubblat så mycket utan övat mer istället under min tid på Musikhögskolan. Jag märkte också att jag spelade mycket bättre några år efter att jag gått ut musikhögskolan. Först då hade jag fått tillräckligt med speltid ute i verkligheten för att behärska själva hantverket.

Jag tror t ex inte att en snickare utgår från att han ska vara begåvad för att bygga hus eller möbler. Han jobbar på inom sitt yrke och blir med åren skickligare och skickligare. Jag tror i största allmänhet att det inom kulturområdet finns en övertro på begåvningsens betydelse för hur långt man

kan komma inom ett område. Med övning/yrkesarbete kommer både färdighet och självförtroende.

Jag upplevde också att mina klasskompisar under musikhögskoletiden bara snackade musik. Det kändes som om vi levde i en bubbla. Jag hade önskat att vi diskuterat andra saker också, som t ex politik, litteratur eller vad som helst som kunde intresserat oss.

Samtidigt är det kanske så det ska vara i alla fall för de flesta – att man ska ta vara på den tid man är på musikhögskolan och satsa fullt ut på att förkovra sig. Men personligen kunde jag inte sitta i ett övningsrum all min lediga tid. Jag behövde få näring även från andra håll.

Vilken fråga önskar du att jag hade ställt till dig med anledning av ditt boksläpp?

– Jag skulle vilja ta upp tråden om mina litterära förebilder. Detta har kanske inte så mycket med mitt boksläpp att göra. Men jag har själv alltid tyckt att det varit kul att läsa vad för-

fattare själva får sin inspiration och vad andra musiker lyssnar på. Vad var det i litteraturen som så att säga drabbade mig? Jag nämnde Ernest Hemingway och hans pregnanta beskrivningar tidigare. Ett annat namn jag skulle vilja lyfta fram som min förebild är Stig Claesson, som skrev under signaturen Slas. Det fanns både smärta, sorg och ett stort ljus i hans böcker. I samma veva lyssnade jag mycket på Allan Petterssons sjunde symfoni som rev upp något bortträngt men angeläget inom mig.

På senare år har jag upptäckt norska Kjell Askildsen, som är en novellens häxmästare. Hans noveller är oerhört strama. Det finns nästan inga adjektiv, få beskrivningar av känslor. Känslorna ligger under ytan och vibrerar – i undertexten. Så skulle jag vilja

kunna skriva.

Andra litterära förebilder är Mats Kempe, Harry Martinsson, Kristina Lugn, Tomas Tranströmer och Anton Tjechov. ■

Tonårsgrubbel på musikalisk svartklubb

Före detta Musikhögskolestudenten och författaren Patric Eghammer skriver om den kaotiska tonårstiden i sin nya bok *Långt från Holjekroken*.

DET TILLHÖR INTE vanligheterna att studenter satsar på författaryrket efter sin yrkesutbildning i musik på Musikhögskolan. Desto mer nyfiken blir man när det faktiskt dyker upp en före detta student, som visar att han menar allvar med sitt skrivande och ger ut böcker. När sedan berättelsen handlar om livet som ung musikelev, låt vara på gymnasieskolan S:t Petri i Malmö, men med en stark anknytning till Musikhögskolan, ja då kan jag inte stå emot min nyfikenhet. Den jag talar om är musikanten, läraren och författaren Patric Eghammer, som under våren släppt sin tredje bok.

I *LÅNGT FRÅN HOLJEKROKEN* får vi möta artonårige Ludvig Niklasson, som lämnat uppväxtorten i trygga och bruksortstråkiga Olofström för att gå sin gymnasieutbildning med musikinriktning i Malmö. Boken beskriver Ludvigs sista skälvande och händelserika termin på S:t Petri läroverk, som han gick ut i juni 1987. Det självständiga livet i Malmö innehåller såväl utmaningar som fres-

telser och det är många val som måste göras. Framtiden känns oviss och i Ludvigs huvud surrar nostalgiska minnen från sin uppväxt parade med vaga drömmar om framtiden. Som om nu inte detta vore nog pockar de stora livsfrågorna också på uppmärksamhet i Niklassons redan hårt belastade hjärna. Är det rätt att döda? Var är hemma? Finns den enda rätta? Blir han antagen till Musikhögskolan? Och, inte minst hur och med vem ska man få till det med den nog så viktiga debuten på det sexuella området? Frågorna som hopar sig är långt fler än svaren.

Berättelsen om Ludvig är en finstämd och innerlig skildring av en ung människas trevande väg in i vuxenlivet, hans innersta tankar och reflektioner över såväl de stora livsfrågorna som bekymmer i det lilla formatet. Den är lättläst, men med många humoristiska och underfundigt träffande beskrivningar. Dessa tillsammans med den självvironiska undertonen, vilken går som en röd tråd genom boken, ger den ett högt läsvärde. Många kommer också att känna igen sig och då menar jag inte bara unga personer som ägnar sig åt

musik. Alla som upplevt sin egen tonårstid som bitvis kaotisk och full av grubblerier och tillkortakommanden utlovas en hög bearbetningsfaktor för själen.

Som extra kuriosita kan jag också nämna att i persongalleriet figurerar flera av Musikhögskolans nuvarande lärare, vilka skymtar förbi både i Petriskolans klassrum och under vårens antagningsprov på Musikhögskolan.

UTAN ATT I ÖVRIGT vilja avslöja några detaljer dristar jag mig ändå till att lyfta fram berättelsen om elevernas i lönn- dom drivna svartklubb på Petriskolans vind, The Carpet Club. Klubbens framgång var ungefär lika stor som dess fall var snabbt. Men de unga elevernas musikaliska och konstnärliga ambitioner var det verkligen inget fel på. De var heller inte rädda för att lägga ner hårt fysiskt arbete för att nå sitt mål. De byggde, fixade inredning och utrustning och under jazzkvällarna såldes livsuppehållande förnödenheter såsom mackor och starköl, vilket säkert bidrog påtagligt till den goda stämningen. Det nyinstallerade larmet lyckades de

också överlista. Ja, någon extra driftig elev kollade till och med upp skolans byggnadsritning på Stadsbyggnadskontoret innan de började säga i en av väggarna, för att vara säkra på den inte var bärande. En imponerande företagsamhet mitt i allt ungdomligt oförstånd!

Cennet Jönsson Trio fick äran att invigningsspela och ytterligare ett par jazzgrupper hann göra entré på svartklubben innan sanningen uppdagades för skolans ledning. Händelsen fick stort utrymme i såväl dags- som kvällspress. Sydsvenskan skrev: ”Personalen grundlurad av elever – skolans vind var lönnkrog.” I Arbetet stod det: ”Hemlig jazzklubb på Malmö-skolas vind. Vaktmästare på duvjakt upptäckte konsertlokal komplett med ölbar.” Till och med i Kvällsposten var det en artikel. Där stod det bland annat att polisen lagt ner anmälan. De tyckte det var synd om eleverna skulle hamna i polisregistret för en sådan här sak.

Skolans rektor hade visst inte varit lika överslätande...■

Operans dubbla tidsförlopp

Vetenskapliga studier i ämnet musikdramatik hör inte direkt till vanligheterna. Hans Gefors, aktuell vid Musikhögskolan i Malmö med sin avhandling *Operans dubbla tidsförlopp*, utgick ifrån att opera i första hand är en dramatisk konstform och inte en musikalisk genre. Hedvig Jalhed träffade honom på Inter Arts Center.

Text Hedvig Jalhed Foto Leif Johansson

2001 FICK TONSÄTTAREN Hans Gefors idén till ett alldeles nytt projekt, ett projekt som, i och med hans doktorsavhandling *Operans dubbla tidsförlopp*, nu tio år senare kan sägas vara avslutat. Parallellt med sitt arbete på beställningsverket *Själen rening genom lek och skoj* som sändes i SR P2 i oktober 2010, har Hans analyserat aspekter på musikdramaturgi och sitt eget förhållande till formen.

– Efter fyra-fem helaftonsoperor och ett par mindre verk ville jag göra ett ovanligt operaverk, säger Hans. Jag ville dessutom skriva om musikdramatik och -dramaturgi eftersom det finns otroligt lite skrivet om ämnet. Det man möjligen kan hitta är sett ur sångarens och regissörens synvinkel. Det finns knappt någonting nedtecknat utifrån tonsättarens perspektiv.

SJÄLENS RENING GENOM LEK OCH SKOJ är en bilradioopera, speciellt skriven och anpassad för att höras under bilfärd, även om den fungerar lika bra i vardagsrummet under goda akustiska förhållanden. Librettot bygger på Erlend Loes bok *Naiv. Super.* och handlingen förs framåt av en berättar-

röst som interfolieras med arior. Hans berättar om verket:

– Jag satt i bilen mellan Malmö och Lund när jag hade fått beställningen och tänkte på vad jag skulle göra. Ytterligare en gång irriterade jag mig över att man aldrig kan höra på P2 ordentligt utan att hela tiden skruva på volymknappen. Jag tänkte att nu ska jag göra någonting där man inte behöver röra på volymknappen stup i kvarten – allting ska höras. Lyssnaren ska kunna följa den röda tråden i musiken och i berättelsen – trots motorljud och vindbrus. Vi arbetade intensivt med mixningen för att få detta att fungera och musiken passar förhoppningsvis alla landskap man färdas genom.

Librettot skapar förutsättningarna för det musikaliska förloppet och det Hans kallar den akustiska scenografin.

– Jag brukar säga att librettot är en plan för musiken. Där börjar kompositionen. I librettot finns hela det förlopp som ger en känslan av musikens dimensioner.

Hans säger att en del ser hans uppfattning om operaformen som kontroversiell eller överdriven.

– Mitt arbetsnamn på avhandlingen var Opera är inte musik, det är drama. Det har pågått en urgammal strid om vad som kom först: texten eller musiken. Jag skulle säga att den frågan är felaktigt ställd – texten i en opera är mindre viktig, men storyn, däremot, är avgörande. Frågan borde gälla dramas plats i en opera, och där är jag väldigt bestämd. Opera är en dramatisk konstform som fungerar dåligt som musikalisk genre. Däremot finns det andra sätt att kombinera musik och scenisk aktion, sådana som avstår från drama och story. Det är viktigt att uppmärksamma den skillnaden och dess konsekvenser.

UTGÅNGSPUNKTEN FÖR STUDIEN är att musikdramatiska verk kopplar musik till handling, systematiskt och avsiktligt.

– Som tonsättare förstår man inte hur opera är komponerad om man inte inser att det finns en dramatisk avsikt. Via orden kan man göra saker synliga och via musiken i förhållande till orden kan man skapa ännu fler associationer. Avhandlingen handlar om förlopp. All dramatik består av ett för-

lopp som du måste ta dig igenom och därför kan du inte extrahera delar av verket utan att det får följder för dramat.

Om vi bortser från eller förstör förloppet, är det således inte längre samma verk eller ens samma genre, eftersom en parameter då är satt ur spel och funktionen för den dramatiska musiken blir en annan än den upphovsmannen har tänkt sig.

I SIN AVHANDLING TYDLIGGÖR

Hans sitt resonemang genom att jämföra genomföringen i första satsen av Beethovens *Symfoni Nr 5* med Butterflys centrala aria *Un bel di* i Puccinis *Madama Butterfly*. Han menar att medan Beethovens musik upplevs som omedelbart dramatisk och fungerar utan scen, upplevs Butterflys aria utanför sitt sammanhang inte som dramatisk. Utanför dramat blir arian enbart en vacker, men tämligen enkel, sång. Det sceniska och den dramatiska uppbyggnaden är avgörande för den musikaliska upplevelsen av en opera.

Det finns med andra ord inget som heter operakonsert – konsertant opera är helt enkelt inte opera om inte publiken kan följa med i storyn. Det är en konsert med operamusik på samma sätt som en konsert med filmmusik uppenbarligen inte är en filmkonsert.

Hans Gefors är en av ganska få utpräglade operakompositörer i Sverige.

– Även om jag som ung tonsättare inte var ensam om att skriva opera, var vi i min generation ytterst få som intresserade oss för det. Det fanns ju operahus, men det var som om genren inte ingick i musiklivet i övrigt – i enlighet med arbetsnamnet på avhandlingen.

Intresset för nyskriven opera har breddats sedan den tid då man talade om operaformen som död. För bara ett par decennier sedan gick det år mellan urpremiärerna. Nu görs flera nya, svenska operaverk på både stora och små scener varje år. Vi får hoppas att intresset för musikdramatik, och inte bara dramatisk musik, fortsätter att öka bland upphovsmännen. ■

Slumpen blev mitt öde

Lovisa Jones

Gospelnörd med en passion för typografi, 60- och 70-talsmusik. Informatör på Musikhögskolan i Malmö.

BATTERY PARK, NEW YORK, EN KVÄLL I JULI. Jag håller andan. Snart går min dröm i uppfyllelse. Snart får jag se henne, livs levande och på riktigt. The queen of punk. "Hey New York, how are you doin t'night!" Ut på scenen kommer hon, Patti Smith. Min allra första idol. Livslevande. På riktigt. Var det slumpen som hade fört mig hit?

Jag har aldrig haft någon riktig idol. Någon som verkligen berört och inspirerat mig. Inte förrän den dagen då jag mötte Patti. Vi träffades, av en slump, under en Londonresa. I en bokhandel i Notting Hill såg jag boken på ett litet bord precis vid kassan. Jag plockade upp ett exemplar och betraktade framsidan. *Just Kids* av Patti Smith. Ett vagt minne om en bokrecension fladdrade till i bakhuvudet. Jag la boken på disken. "Will that be all?" Kassörskan stoppade Patti i en påse. Ja, svarade jag. Den var allt.

Och så började jag läsa, hela vägen hem. Vid frukostbordet och på jobbet. Hennes ord om barndom, uppväxt och upptäckt i södra Jersey. Om fabrikslivets tristess och den franska poeten Rimbaud. Om 32 dollar i en upphittad plånbok som räckte hela vägen till New York 1967. Till Robert Mapplethorpe, fotograf och vän in i döden. Bokhandelsbiträdet blev poet, gick sin egen väg och förverkligade sin dröm. Och bakom allt det där, slumpen, för vad hade hänt om ingen hade tappat sin plånbok den där dagen i slutet på 60-talet?

Och vad hade hänt om jag inte hade gått in i den där bokhandeln i London? Ett par veckor efter att väninnan A och jag bokat vår sedan länge inplanerade resa till New York, dyker slumpen upp igen. Patti ska ge en gratiskonsert i stan samma vecka som vi är där. Mitt liv får ett nytt mål. "Snälla slumpen", ber jag, "överge mig inte än."

Och det gör den inte heller. På en gata i Greenwich Village. Det är sommar, det är hett och på kvällen ska Patti Smith ge sin konsert i Battery Park. Väninnan A föreslår iste på caféet på andra sidan. Vi slår oss ner i baren, intill en man med turkosa byxor. Vi småpratar lite och blir rekommenderade quiche-pajen. "It's amazing!" Då får jag syn på den. På bardisken har Paul, som han heter, lagt ett slitet exemplar av *Just kids*. Jag tänker på plånboken med 32 dollar. Är det här ett tecken? Kommer jag att få se Patti ikväll? Paul ska också försöka gå på konserten. "Maybe I'll see you guys tonight", säger han innan han lämnar oss. De turkosa byxorna försvinner ut i eftermiddagen.

Synen som möter oss i Battery Park lite senare är obarmhärtig. Kön från Clinton Castle oändlig. Så mycket folk. Så få biljetter. Jag känner ingenting och vill bara gråta. Med tunga steg går vi in i parken utan att riktigt veta vart. "Men titta, där är ju Paul!" ropar väninnan A plötsligt. Och jag ser. De turkosa byxorna lyser i biljettkön. "Hey guys, you can join us if you want to."

Jag fick min första idol när jag var 32. Patti Smith hittade 32 dollar i en plånbok och kom till New York. I min låg ett par turkosa byxor. Slumpen? Ödet? Min idol heter Patti och jag har sett henne, livslevande. På riktigt. ■

Connect Festival

111111–111118

En tågstation förvandlas till konsertsal. Shakespeare möter vietnamesisk folksaga. Under temat *Transformers* skapar Connect Festival 2011 nya ljud och nya mötesplatser när scenen lämnar konsertsalen och de traditionella konstformerna blandas.

Text Lovisa Jones Foto Leif Johansson, Jörg Bürkle, Katarina Widell, Andreas Larsson

MÅNGA OLIKA MUSIKALISKA ljud och spännande möten blir det när den nutida musik-festivalen Connect Festival arrangeras i Malmö 11–18 november. Programmet innehåller både svenska och internationella namn. Bland annat brittiska stråkkvartetten Kreutzer Quartet, svenska slagverksensemblen och grammisvinnaren Kroumata och Huaröds kammarorkester, med dirigent Mats Rondin i spetsen. Tillsammans kommer de att ge konserter som är något utöver det vanliga:

– *Transformers* handlar om att snarlika saker kan flyta in i och påverka varandra. Tillsammans blir de mer än summan av de enskilda delarna. Festivalen ger en blandning av olika konstarter och konstformer, alltifrån traditionell kammarmusik till experimentell teater. Här finns ”transformers” i bemärkelsen unplugged och elektroakustisk musik som delar samma scen, berättar Rolf Martinsson, professor i komposition vid Musikhögskolan i Malmö och en del av festivalens konstnärliga arbetsgrupp.

INVIGNING MED KLASSISK MUSIK OCH PODSÄNDNINGAR. Connect Festivals syfte är att fungera både som

en nationell och internationell plattform för samarbeten och möten mellan olika konstarter, utövare och scener. Med årets program vill festivalen bryta upp det förväntade och det givna för att ge publiken en helt ny upplevelse. Under invigningen den 11 november ger Copenhagen Phil en konsert, tillsammans med folkmusiktrion Dreamers Circus. Före själva konserten bjuds publiken in till mingel med musikerna och får lyssna när filharmonikerna värmer upp. I konsertprogrammet ingår även konstnärskollektivet Third Ear från Danmark. Med hjälp av podsändningar, ljud och filmer som kan laddas ner på nätet, förmedlar de sin konst och musik till publiken.

NYA SCENER I ANDRA RUM. Förutom Palladium kommer Connect Festival att hålla till på Inter Arts Center, Moriska Paviljongen i Folkets Park, Musikhögskolan och Hipp. Lördagen den 14 november kommer Malmö Centralstations resenärer att möta helt andra ljud när Connect Festival arrangeras under eftermiddagen. Då uppträder bland annat holländske pianisten Jan Michiels och slagverkaren Jonny Axelsson samt blockflöjtisten

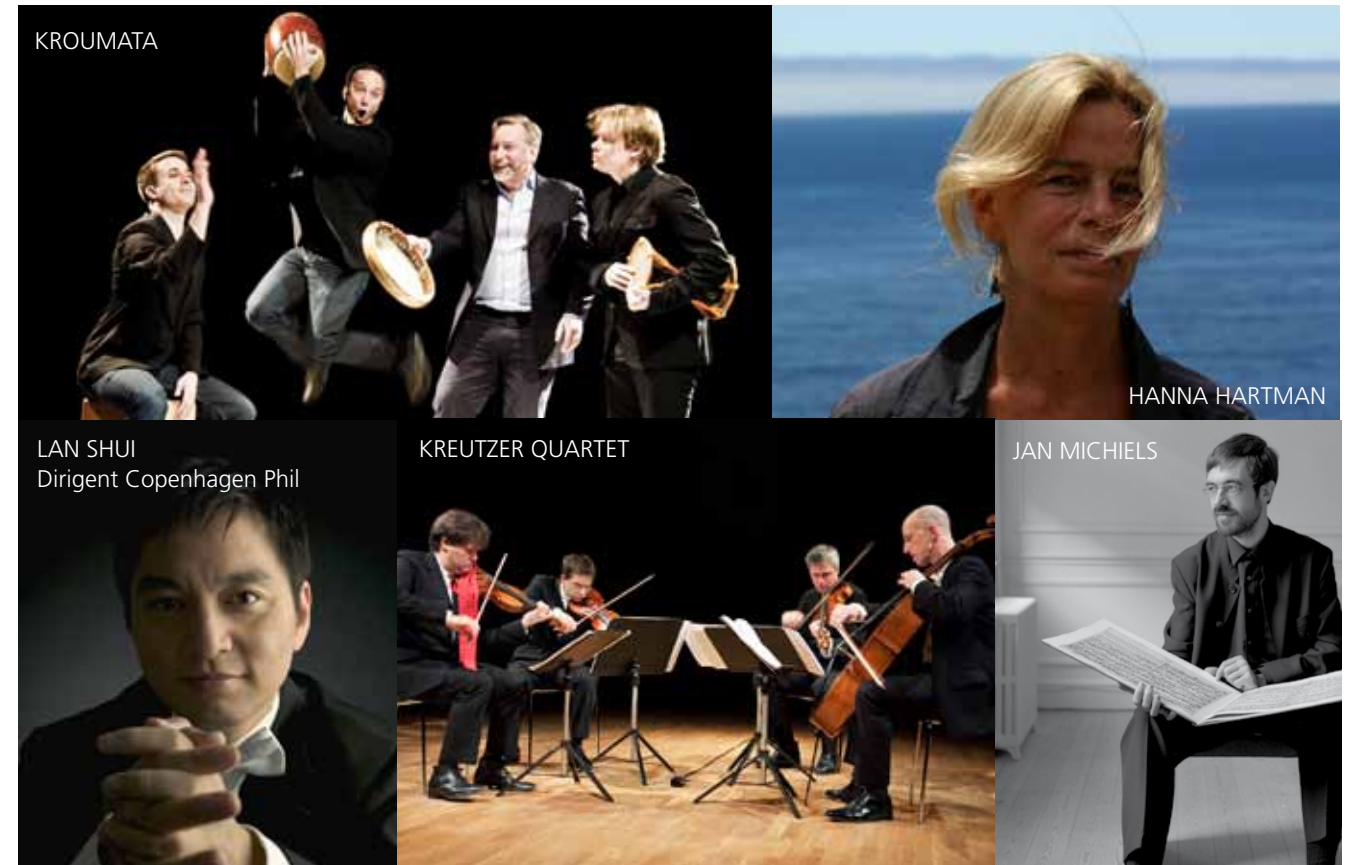
Ida Höög. Den senare framför musik skriven av Martina Tomner, båda studerande vid Musikhögskolan i Malmö.

– Vi vill placera musiken där den inte vanligtvis hör hemma. Idén föddes ur tanken: ”Vad händer om man vänder på hela konsertsituationen och tar musiken ut till publiken där de befinner sig, i vardagen, istället för att den ska komma till oss?”. Centralstationen är ett spännande rum med mycket rörelse och helt andra ljud som kommer att beblandas med musiken, säger festivalens producent Anne-Lie Andersson.

Årets internationella utbyte sker med London där Kreutzer Quartet kommer att framföra svenska verk, motsvarande de som kvartetten framför på Palladium i Malmö den 13 november.

EN MIX AV KONSTFORMER. Connect Festival blandar även olika konstformer och låter dåtid möta nutid när pianisterna Francisca Skoogh och Hans Pålsson framför *Piano Sonata* av Daniel Börtz och Beethovens *Piano Sonata opus 111*, på Palladium den 12 november.

På Moriska Paviljongen i Folkets

Park, den 16 november, ger Ensemble Ars Nova och Teatr Weimar föreställningen *Idioms*. Tre skådespelare från Vietnam och USA samt trion The Six Tones skapar en experimentell musikalisk berättelse om den omöjliga kärleken, som spränger kulturella och sociala gränser. Pjäsen har sin utgångspunkt i tre klassiska verk: *Älskaren* av Marguerite Duras, *Romeo och Julia* av Shakespeare och den vietnamesiska folksagan om My Chau och Trong Thuy.

I samband med festivalen arrangerar Musikhögskolan i Malmö och Inter Arts Center en workshop för musiker och tonsättare som arbetar med live-elektronik. Workshopen hålls i samarbete med det EU-finansierade projektet Integra. Projektet har bland annat tagit fram ett mjukvaruprogram, Integra Live, som kan användas i kompositionsarbetet såväl som i framförandet.

STUDENTER SKAPAR MUSIK. Under festivalen kommer Musikhögskolans kompositionsstudenter att ha en workshop med den brittiska stråkkvartetten Kreutzer Quartet, som

gjorde ett bejublat framträdande på festivalen för två år sedan.

– För kompositionsstudenterna är det en lysande möjlighet att få visa upp sina verk och få sin musik framförd av professionella musiker, säger Rolf Martinsson och berättar att även studenter från Högskolan för scen och musik vid Göteborgs universitet, Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och Det konglige Danske Musikkonservatorium blivit inbjudna.

– Studenterna har varit här en gång redan i maj och deltagit vid ett seminarium med Peter Sheppard Skærved som är stämledare i Kreutzerkvartetten. Syftet var att ge studenterna inspiration inför vad de skulle skriva till Connect Festival. Vi kommer att ha ännu en träff i slutet av september före festivalen, säger Rolf Martinsson. ■

Connect Festival arrangeras av Musikhögskolan i Malmö och Musik i Syd i samarbete med bland andra Salomon Smiths Kammarmusikförening, Föreningen Ars Nova och Inter Arts Center. För mer information om festivalprogrammet, se www.connectfestival.se. Biljetter köpes via Kulturcentralen, 040-10 30 20

Efter trettio år i exil återvände Ahmad Sarmast för tre år sedan till hemlandet Afghanistan. Med sig i bagaget hade han, förutom en doktorsexamen i musik från Tjajkovskijkonservatoriet i Moskva, drömmen om en musikakademi för fattiga afghanska ungdomar. För ett år sedan invigdes Afghanistan National Institute of Music. Inom tio år hoppas Ahmad Sarmast att Afghanistan ska ha en egen symfoniorkester.

Drömmen om en symfoniorkester lever bortom kriget

Text & Foto Göran Engström

ATT KLIVA IN GENOM den höga järnporten till Afghanistan National Institute of Music, ANIM, är en både uppfrysande och omvälvande upplevelse. Den lummiga innergården sjuder av liv. På en liten scen, under en tältduk, sitter en grupp tonårsskolor med spretiga frisyrer och spelar gitarr. Några flickor i tioårsåldern kommer släntande över den tuviga gräsmattan med fiolfodral i sina händer. Det sipprar

trumpettoner från ett fönster som står på glänt, och genom en halvöppen dörr på andra sidan går det att urskilja en svajig version av det amerikanska punkrockbandet Green Days hit från 2009, *Boulevard of Broken Dreams*.

Av dammet, trafikkaoset, heten och misstänksamheten som präglar livet på andra sidan porten märks ingenting.

AHMAD SARMAST KOMMER från en musikalisk familj. På 50- och 60-talet var hans pappa ledare för kung Muhammed Zahir Shahs stora orkester. Det var givet att sonen skulle gå i pappans fotspår, och i mitten av 70-talet började Ahmad Sarmast studera musik på Kabuls musikskola. 1982, under den tio år långa sovjetiska ockupationen av Afghanistan, blev han erbjuden ett stipendium med möjlig-

het att flytta till Moskva och studera musik på Tjajkovskijkonservatoriet. Han tog examen i musikhistoria, musikteori och komposition och hade planerat att återvända till Afghanistan när inbördeskriget bröt ut i hemlandet. De blodiga striderna mellan rivaliserande mujahedingrupper, som tidigare slagits sida vid sida mot den sovjetiska ockupationsmakten, slutade med att talibanerna tog kontroll

över landet.

Att återvända hem var uteslutet, Ahmed Sarmast flyttade först till London och sedan vidare till Melbourne där han fortsatte sina musikstudier.

– Det fanns två skäl till att jag inte kunde återvända hem. För det första hade jag studerat på universitetet i Moskva, därmed betraktades jag som en potentiell spion av den nya regimen. För det andra var jag musiker.

Redan innan talibanerna kom till makten fanns det konservativa krafter som ville begränsa musiklivet. Kvinnliga sångare förbjöds att medverka i tv, och de tvingades dölja sina ansikten när de uppträdde offentligt. Det var första steget mot det totala förbud som talibanerna införde senare.

FÖR TRE ÅR SEDAN återvände Ahmed Sarmast till Kabul. Han drömde

Det roligaste Ahmed Samin, 12 år, vet är att spela det traditionella afghanska instrumentet ghichak med sin pappa. Det brukar de göra på helgerna eller när det är fest hemma, då samlas hela familjen och alla gäster i vardagsrummet och lyssnar.

– Det bästa med att spela ghichak är att det gör mig glad. Jag brukar plocka fram instrumentet när jag känner mig ledsen, då känns det bättre igen, säger Ahmed. Hans högsta dröm är att få uppträda inför en stor publik.

Fekrya Malekhan (t h) är 14 år gammal och har spelat cello i åtta månader. Hennes stora dröm är att få en plats i musikakademiens ungdomsorkester. Fekrya gör hela tiden framsteg, konstaterar hennes lärare Robin Ryczek (i mitten). Fekrya kommer från en mycket fattig familj, innan hon började på musikakademin brukade hon hänga på en bensinmack utanför Kabul, där hon sålde tuggummi till bilister som stannade för att tanka.

– Varför det blev just cello? För att jag älskar allt med det instrumentet: formen, tonen, utseendet, säger Fekrya.

om att bygga upp en musikakademi för ungdomar. Med ekonomiskt stöd från bland annat det afghanska utbildningsministeriet, Världsbanken, ambassader och olika organisationer från USA, Indien, Tyskland, Frankrike, Norge och Finland kunde han för ett år sedan dra igång undervisningen. Kostnaden för att etablera och driva skolan de sex första åren är beräknad till elva miljoner dollar. Man har kapacitet att ta emot 300 elever. Knappt ett år efter starten är 150 ungdomar inskrivna i verksamheten. Under den långa vinterledigheten, från januari till mitten av mars, öppnar musikundervisningen även för elever från andra skolor.

HÄLFTEN AV DE ordinarie 300 utbildningsplatserna är vikta för föräldralösa ungdomar och gatubarn. Ingen elev behöver betala något för undervisningen. Tvärtom, förklarar Ahmad Sarmast, får de elever som kommer från speciellt fattiga förhållanden, t ex gatubarn som tidigare försörjt sig ge-

nom att sälja tuggummi, plastpåsar eller kokta ägg, ekonomisk support från skolan. För att täcka omkostnader som har med skolgången att göra har ett speciellt sponsorprogram initierats. Programmet finansieras med stöd från bland annat den finska ambassaden i Afghanistan samt bidrag från privatpersoner över hela världen.

Omkring 20 procent av eleverna på skolan är flickor. Ur ett svenskt perspektiv kan det tyckas lite, men man ska då komma ihåg att Afghanistan är ett av världens mest konservativa muslimska länder. Religionens och traditionens makt är stor även i en storstad som Kabul. Många flickor hålls hemma av sina familjer, bundna avushållssysslor och urgamla traditioner.

ANIM HAR FYRA ensembler, en som mixar västerländsk klassisk musik med afghanska influenser, en som spelar traditionell afghansk musik, och två slagverksorkestrar. Dessutom finns det två rockband med elever från de andra orkestrarna.

Eleverna ska ägna 3–5 timmar per dag åt att öva på sina instrument. Utöver musik får de undervisning i ämnen som matte, fysik, historia, religion och språk.

Det är med blandade känslor som Ahmad Sarmast berättar att han idag är Afghanistans enda filosofie doktor i musik. Om tio, femton år hoppas han att det ska finnas en högre musikalisk utbildning i landet. Han visar runt på skolan. På första våningen finns ett tjugotal ljudisolerade övningsrum med tjock heltäckningsmatta, träpanel på väggarna samt dubbla dörrar och fönster. Här kan eleverna öva individuellt eller i mindre grupper. Det finns också ett stort orkesterrum som ligger vägg i vägg med skolans inspelningsstudio.

– Både datorsalarna och inspelningsstudio är utrustad med den senaste digitala tekniken, berättar Ahmad Sarmast stolt.

PÅ ANDRA VÅNINGEN i den röda tvåvåningsbyggnaden finns bland annat

1. Zarlasht Sarmast var sex år gammal första gången hon hörde ljudet av en fiol. Det var i Moskva, där familjen levde som flyktingar under talibanregimen, och hon blev helt tagen av instrumentet.

2. Lunchdags på musikskolan i Kabul. För Shogofa Sediqi och de andra eleverna betyder det en chans att äta sig mätta, något som inte är självklart för många av dem.

3. White Page är ett av två rockband som håller till på musikskolan i Kabul. "Livet är som en blank sida i en bok som väntar på att fyllas med en historia. Hur historien skrivs är upp till oss. Vi har alla möjligheter, både som individer och som land", förklarar Ratib Ramish, Hojat Hameed, Raby Adib och Ahmed Reshad.

datorsalar och ett bibliotek. I två noggrant förseglade rum förvaras skolans instrument, ett rum för västerländska instrument och ett för de traditionella afghanska. På ett lågt soffbord innanför de låsta dörrarna ligger elevernas inplastade id-kort, kvittot på att de lånat ett instrument.

Ahmad Sarmast berättar att de västerländska instrumenten levererades i stora containrar. I en av leveranserna kom det över fem ton med musikinstrument, både akustiska och elektroniska.

Hans stora dröm är att skapa en symfoniorkester. Det blixtrar till i ögonen när ämnet kommer på tal.

– Det var den främsta anledningen till att jag startade skolan. Från början tänkte jag att det skulle ta åtminstone tio år, nu när jag ser hur engagerade eleverna är tror jag att det kan gå fortare. Kanske har vi en symfoniorkester redan om fem-sex år.

Den instabila politiska situationen i landet är ingenting som oroar honom. Än så länge har hans planer inte stött på något motstånd, och inom kort påbörjas bygget av ett modernt konserthus med plats för 300 åhörare, vägg i vägg med skolan.

Det finns flera skäl till varför musik är

viktigt för det afghanska folket, säger Ahmad Sarmast.

– Musiken har en helande effekt på människor. På skolan har vi flera exempel på detta, bland annat en flicka som var svårt traumatiserad av kriget. När hon började här var hon asocial och klagade ofta på huvudvärk. På skolan har hon fått många nya kompisar och hon skrattar ofta.

Musik bidrar också till ekonomisk utveckling. Både på det individuella och nationella planet, menar Ahmad Sarmast.

– I framtiden hoppas vi att våra elever ska kunna försörja sig på musiken. Det genererar skatteintäkter och nya arbetstillfällen inom andra sektorer, till exempel filmindustrin.

En av de elever som drömmer om en framtid som musiker är Shogofa Sediqi. Hon är elva år gammal och bor sedan fem år tillbaka på ett barnhem i Kabul. Både mamma och pappa är arbetslösa, de bor i Bagraprovinen strax norr om Kabul tillsammans med fyra av Shogofas sex syskon.

I VÅRAS FICK SHOGOFA möjlighet att börja på Afghanistan National Institute of Music. Hon hade aldrig tidigare spelat något instrument. Nu, ef-

ter bara några månader på skolan, har hon lärt sig flera enklare melodier på trumpet.

Hon övar flitigt. Minst tre timmar varje dag, berättar hon.

– Det var min lärare som föreslog att jag skulle börja med trumpet. Hade jag fått bestämma själv hade jag nog valt gitarr. Men jag gillar trumpet också, den låter mycket och har en fin ton.

Shogofa Sediqi hoppas att hon i framtiden ska kunna försörja både sig själv och sin familj genom musiken. Att spela har gett henne en ny glädje i livet. Den glädjen vill hon dela med sig av till andra.

– Situationen i Afghanistan är mycket svår, speciellt för flickor. Det är inte alla som får gå i skolan och många är mycket fattiga.

Snart ska Shogofa resa till Bagram för att hälsa på sina föräldrar. Hon gör det regelbundet, men den här gången är det lite speciellt. Det är första gången sedan hon började på ANIM, och hon brinner av längtan att få berätta om skolan för sina föräldrar.

– De vet inte om att jag har börjat spela trumpet. Jag hoppas att de kommer att gilla det. ■

Rockrebellen som blev kulturskolechef

På 4:e våningen i Mazettihuset vid Möllevången sitter Kulturskolans i Malmö nytillträdde chef Jarl "Jalle" Lorensen, mest känd som munspelande frontfigur i skånska rockbluesbandet Wilmer X. Mindre känd är han som lärare och skolledare. Ändå är det i den senare rollen som han numera satsar fullt ut. Musikerskapet får vackert finna sig i andrafiolstämman.

Text Ove Torstensson Foto Leif Johansson

I ENTRÉNS LÅNGVÄGG tornar glas-konstnären Kjell Engmans tankeväckande konstverk Tankebubblor upp sig mot högre höjder – en pampig och passande vinjett till ett besök i kulturskolornas värld.

Du har nu jobbat knappt ett år på din nya tjänst. Vilka reflektioner har du hittills gjort?

– Jag har insett att det är väldigt olika förutsättningar för kulturskolor i Sverige att bedriva musikundervisning för barn och ungdomar, beroende på hur politikerna prioriterar i den kommunala verksamheten. Slår man ut årsanslaget per invånare ger malmöbon endast 102 kr till sin stads kulturskola, Detta ska då jämföras med Stockholm där kulturskolan får 180 kr/år och invånare och Borås där siffran är hela 226 kr. Samtidigt upplever jag en stark press på mig och min personal att öka elevantalet. Men om jag väljer att satsa på ett instrument som har få elever, t ex fagott, där vi verkligen skulle behöva öka, blir det tyvärr inte så många fler elever, eftersom instrumentet i sig har svårt att rekrytera nya elever. Medan om jag istället läg-

ger pengarna på populära instrument som gitarr eller piano resulterar det per automatik i ett ökat antal elever, eftersom vi har köer på dessa instrument. Det är ju det senare som ger pluspoäng i verksamhetsrapporten, inte att ett fåtal elever i t ex fagott har fått en höjd undervisningskvalité med mer undervisningstid på sitt instrument och mer tid för ensemblespel. Detta är tråkigt nog en realitet, som det inte går att blunda för.

Samtidigt vill jag säga att det görs stora ansträngningar för att rekrytera fler elever till Kulturskolan på fagott och oboe, t ex genom evenemanget *Dubbelt rörblad*, som bl a drivs av vår duktige fagottlärare Håkan Rydlöv.

Har du några nya spännande projekt på gång?

– Det numera världsberömda pedagogiska och sociala projektet, för att få barn och ungdomar att förkovra sig i klassisk musik, El Sistema, har provats under ett år i Hammarkullen i Angered. Hela 170 familjer har varit engagerade hittills i projektet. Detta tycker jag är så spännande att jag bjöd in projektledaren från projektet, Camilla

Sarner, att föreläsa för hela Malmö kulturskolors personal.

Originalkonceptet från Venezuela är ju att barnen deltar i projektet klockan 14.00–19.00 sex dagar i veckan. Men det är ju helt andra förutsättningar som råder där. Här i Sverige måste man satsa mer på den sociala biten, att det blir ett sätt att umgås och ha kul samtidigt som man utvecklar sig på sitt instrument. Det funkar aldrig att kopiera ett sådant här projekt rakt av, varken från Venezuela eller Angered. Ett problem som jag vet att man mött i Angered är att det är relativt enkelt att engagera yngre barn medan det är betydligt svårare att få behålla dem när de kommer upp i de tidiga tonåren.

Det som jag tycker är spännande med detta projekt är att fler elever får möjlighet att komma i kontakt med klassisk musik, oavsett vilken social tillhörighet man har och vilka ekonomiska premisser man lever under. Jag tror nämligen stenhårt på devisen "ju bredare bas desto högre topp". En bredare bas kommer på sikt att gynna både Kulturskolan, yrkesutbildningar

Namn

Jarl Lorensen, 54

Familj

Frun Lotta Malmstedt, 50, Elmer 19, Viggo 16 och Molly 12.

Bakgrund

Växte upp i Malmö och gick högstadiet på Augustenborgskolan. Munspelande frontfigur i bandet Wilmer X sedan gruppen bildades 1978. Har även gästspelat i andra grupper, t ex med Roxette i deras hitlåt Dangerous. Släppte skivan Alltid en vals 2008.

Tog en lärarexamen 1984 och har arbetat som ämneslärare till och från sedan 1989. Han har varit biträdande rektor på Mediegymsaset i Malmö. Aktuell Chef för Malmö Kulturskola fr o m 1 november 2010. Bor Radhus i bostadsområdet Rosenvång i Malmö.

på universitet och högskolor samt i förlängningen hela kultursektorn i stort.

Under detta läsår kommer jag att utreda förutsättningarna i Malmö och hoppas då få svar på frågor om bl a finansiering och samarbetspartners. Jag kommer bl a att kontakta Dragan Buvac, som är vd för Malmö Symfoniorkester, om de är intresserade av att delta i projektet. Skriv gärna det, så får han en förvarning om att jag ringer!

En sak är i alla fall säker: det krävs en eller helst flera eldsjälar som driver projektet för att man ska komma i mål.

Jag kan berätta att vi gjorde en un-

dersökning bland MSO:s musiker om hur många av dem som gått kulturskolan och det visade sig att hela 84 % av dem hade det. Det hade således blivit ganska tonsvagt i orkestern om de resterande 16 % av musikerna själva skulle stått för musiken.

Vilket ansvar har Kulturskolan att föra den klassiska musikens kulturarv vidare och ansvaret för att förse musikhögskolorna med kompetenta sökande?

– Intressant att du ställer den frågan till mig som tjänsteman och inte till politikerna! Detta har inte funnits med i Kulturskolans uppdrag tidigare, men jag har just skrivit in ett stycke på

detta tema i vår verksamhetsplan:

"Vi [Malmö Kulturskola] ska ge en god grund att bygga vidare på för den som önskar fortsatt utbildning inom det konstnärliga området."

När det gäller rekrytering till de traditionella orkesterinstrumenten varierar det kraftigt i antalet sökande. På violin har vi t ex ett mycket stort söktryck, med all säkerhet med den norske melodifestivalvinnaren Alexander Rybak som positiv förebild. På dubbelt rörblad (oboe och fagott) är det däremot sämre ställt. Just nu har vi bara två elever i fagott och 16 i oboe i hela Malmö. Samtidigt tror jag på att om något är bra så vinner det i längden.

Jag menar att Kulturskolan har en mycket viktig uppgift när det gäller att lägga grunden för att det kommer kompetenta sökande till musikhögskolornas yrkesutbildningar. Idag finns det ju i huvudsak bara två huvudspår, nämligen Kulturskolans verksamhet och privata alternativ för musikutbildning för barn och ungdomar upp till 16 år. Inom grundskolans verksamhet finns i alla fall inga sådana möjligheter till kontinuerlig utbildning på ett instrument.

Hur gick det till när du själv blev gripen av musiken?

– Jag hade förmånen att ha Sverker Svensson, före detta prefekt vid Musikhögskolan i Malmö, som ung, nyutexaminerad lärare på Augustenborgskolan i början av 70-talet. Utan överdrift kan jag säga att Sverker ändrade mitt liv. Jag minns särskilt en lektion i 9:an när han stod upp i katedern och dirigerade Beethovens 9:e symfoni inför hela klassen. Efteråt, innan vi gick ut på rast, fick var och en av oss gå förbi honom, ta i hand och lova att vi skulle lyssna på Beethovens samtliga symfonier under vår levnad. Jag gick direkt och köpte Beethovens kända 5:e symfoni och stod hemma i vardagsrummet och dirigerade den framför en spegel. Mäktigt och en fantastisk upplevelse för mig som hade noll koll på klassisk musik då!

Sverker gjorde verkligen skillnad. Ännu idag när jag är på återträff med mina gamla kompisar från högstadiet kommer Sverker på tal i något sammanhang. Han kunde tala med oss på lika villkor. Vi kände att han var som oss! Det var ovanligt på den tiden att man kände så för en lärare.

Sedan blev det ju trots allt inte så mycket klassisk musik för min egen del. Mitt intresse gled mer in på blues och improviserad musik helt enkelt för att jag kände mig mera hemma där.

Samtidigt har jag väldigt svårt för inställningen att någon musikstil skulle vara finare än någon annan. Värdeobjektivism inom musikområdet är inte förenligt med min uppfattning.

Hur är ditt förhållande till den klassiska musiken?

– Jag tycker mycket om klassisk musik och har lyssnat en hel del på den genren under årens lopp och har väl tillägnat mig en hyfsad allmänbildning. Men som utövande musiker har jag ju som bekant min hemvist i populärmusiken. Sedan vill jag också nämna att jag tycker det är väldigt spännande när man blandar element från olika musikgenrer, t ex när man använder sig av orkestrens fantastiska klangmöjligheter och arrangerar en populärmusiklåt för hel symfoniorkester. Jag minns särskilt ett tillfälle när jag hörde låten *Bridge Over Troubled Water* live, häftigt arrangerad för full symfoniorkester. Om man verkligen lyssnar på hur arrangemanget är skrivet för varje instrumentgrupp och hur helheten uppnås genom att alla delar fogas samman. Det är en mäktig upplevelse!

Lärarna här på Kulturskolan vet att jag inte kan så mycket som de kan inom den klassiska musikens område. Men jag kan ärligt säga att jag blir verkligt gripen när jag hör elever, som spelar klassisk musik gör bra ifrån sig.

Då är det så jag nästan trillar baklänges. Det är säkert kul på många sätt för både elever och lärare att ha storögd och gapande chef under elevkonserterna. Det bjuder jag gärna på. Min kollega, Ulrika Renström, som är enhetschef är min garant för att jag säger rätt saker vid rätt tillfälle när det gäller den klassiska musikens område.

Jag har ett särskilt fint minne när vi i Wilmer X spelade in låten *Vem får nu se alla tårar* i ett arrangemang med stor stråksektion. Det var en så häftigt upplevelse att se alla duktiga orkestermusiker i aktion under inspelningen och hur engagerat de jobbade för att vi tillsammans skulle få ett bra slutresultat. Då kände jag verkligen att alla människor behövs i vår herres hage. Låten blev för övrigt vår största hit i karriären och var den mest spelade svenska låten på radio 1991. Men, nu förtiden lyssnar jag inte på klassisk musik så ofta.

DÄRMED ÄR DEN utmätta intervjudanden till ända och Jalle måste hasta vidare till nästa möte, en företeelse det blir mycket av, särskilt så här i början av terminen.

Musikhögskolan LIVE kommer under alla omständigheter att med spänning bevaka ett eventuellt projekt i Malmö stad enligt grundkonceptet El Sistema. ■

Från ljud till ljud

Anders Hallbäck

Lärare i mediateknik vid Musikhögskolan som berättar om sina erfarenheter från studiovärlden.

ATT KOPPLA IHOP EN LJUDLÄGGNING kan vara minst sagt förvirrande. Det finns en mängd olika ingångar och utgångar att välja på och det kan lätt bli fel om man inte har koll på läget. Utgångspunkten i denna artikel blir att koppla upp en enkel ljudanläggning innehållande en mikrofon, ett mixerbord och en högtalare. Men istället för att börja prata om kablar ska vi istället prata signalnivåer.

Ljudsignaler kan ha olika nivåer. Det finns tre huvudsakliga signalnivåer i detta exempel:

Mikrofonnivå är den svagaste nivån. Den signal som produceras av en mikrofon är mycket svag och för att kunna bearbeta ljudet i t ex ett mixerbord eller i en dator så måste ljudet förstärkas. Mikrofonnivå förekommer alltså i kabeln mellan mikrofon och mikrofonförstärkare.

Linjenivå är den nivå som huvudsakligen används i ljudutrustning såsom mixerbord, keyboards, ljudkort, effektheter, CD-spelare m m. Linjenivå förekommer när man skall koppla ihop olika ljudenheter men också internt t ex inuti ett mixerbord. Den är betydligt starkare än mikrofonnivån men ändå relativt svag.

Högtalarnivå är den nivå som skickas från en effektförstärkare till en högtalare. En effektförstärkare har som främsta uppgift att få högtalaren att röra sig, att "flytta luft". Det finns passiva och aktiva högtalare. I en aktiv högtalare är förstärkaren inbyggd i högtalaren men till en passiv högtalare behöver man en separat förstärkare. Högtalarnivå förekom-

mer alltså i sladden mellan effektförstärkare och högtalare.

Om man följer signalkedjan uppträder de tre signalnivåerna vanligtvis i tur och ordning, man börjar med mikrofonnivå, linjenivå och sist i kedjan kommer högtalarnivå. Man höjer alltså nivån i två olika steg med hjälp av en förstärkare. Det första steget är mikrofonförstärkaren (försteget) som höjer nivån från mikrofon- till linjenivå. Mikrofonförstärkaren är ofta inbyggd i ett mixerbord eller ljudkort. Det andra steget är effektförstärkaren (slusteget) som höjer från linje- till högtalarnivå. Effektförstärkaren kan vara en separat enhet men är ofta inbyggd i antingen mixerbordet eller högtalaren.

Det är viktigt att man håller reda på vilken signalnivå olika komponenter har innan man kopplar ihop utrustningen. Om man exempelvis kopplar in ett keyboard (linjenivå) i en mikrofonförstärkare så blir signalen alldeles för stark med distorsion (förvrängning) som resultat. Man bör också akta sig för att använda vanlig instrumentkabel (linjenivå) till att koppla ihop ett slutsteg och en högtalare (högtalarnivå). En instrumentkabel är för tunn och har för stort motstånd vilket innebär att den kan bli överbelastad och överhettad.

I nästa nummer kommer en grundlig genomgång av kablar och kontakter, missa inte det!

Anders Hallbäck

Körledare på TV

Lena Ekman Frisk är en välkänd profil i svenskt körliv, men nu ska hon också bli bekant för den breda allmänheten. Under hösten spelar man in en programserie för teve i stadsdelen Lindängen i Malmö och resultatet sänds i SVT nästa år.

Text Hedvig Jalhed Foto Leif Johansson

Lärarprofilen Du har kanske sett BBC-serien *The Choir* där körledaren Gareth Malone bildar en kör av nybörjare? Gareth Malone säger sig arbeta med att presentera och popularisera körsången och det brittiska konceptet ligger inte långt från idén bakom programmet om Lindängen, en idé som har arbetats fram av ett danskt produktionsbolag. I Danmark har man redan gjort två säsonger på motsvarande recept med dirigenten Frans Rasmussen. Nu satsar SVT på en svensk version med fokus på Malmö och Lena Ekman Frisk.

LENA UNDERVISAR I KÖRSÅNG och körledning vid Musikhögskolan i Malmö, dirigerar Musikhögskolans Flickkör, är producent för Körcentrum Syd och leder Kristianstads Motettkör. Nu breddar hon sitt engagemang ytterligare i och med höstens teveinspelning.

– Jag har tackat ja därför att jag gillar programidén. Jag ska inte göras om för att passa in i en mall, och det tycker jag är sympatiskt, säger hon.

SVT ville ha en erfaren dirigent som kunde leda klassisk musik – och det skulle vara en kvinna.

IDÉN MED PROGRAMMET är att bilda en kör i ett bostadsområde med människor som inte har någon direkt sång- och körerfarenhet, men som har en livshistoria att berätta och vill engagera sig i den här kören för bostadsområdets skull.

– Vi följer den musikaliska processen och plockar samtidigt fram personliga historier bland deltagarna. Att ha en bra sångröst är inte det enda kriteriet. Den sociala aspekten kommer att bli mycket intressant, påpekar Lena och fortsätter:

– Mitt uppdrag är att leda kören musikaliskt, men jag kommer också engagera mig personligt i det som händer. Resan pågår under tretton veckor och kören ska repetera som vilken vanlig kör som helst. Filmandet kommer att ske i perioder.

UNDER SOMMAREN har man förankrat projektet bland de boende i Lindängen och försökt leta upp intressanta körmedlemmar. Hur hittar man då de som är genuint intresserade av att sjunga i kör, och inte bara vill synas i teve?

– Det är en bedömning från person till person. I detta första skedet vill vi få ihop en åttio-nittio personer som

ses som Veckans Konsert i SVT lite senare. Lena har dock aldrig jobbat med teve tidigare.

– Jag får vara beredd på att det kan komma att finnas saker som jag tycker är viktigt sång- eller körmässigt, som kanske klipps bort för att det inte prioriteras i helheten. Där är jag bara en liten pusselbit, även om jag kommer att hävda vissa värden.

Koncept som populariserar och kopplar an till olika former av kulturell verksamhet får allt större utrymme i programtablåerna.

Vilka likheter och skillnader kan man se mellan program som Körslaget, Maestro och det program som du ska medverka i?

– I *Maestro* är det fokus på artisen som provar på ett nytt yrke. Det motsvaras närmast av *Let's Dance*. Produktionen som vi arbetar med liknar heller inte Körslaget, vilket går ut på att en artist som inte är någon professionell körledare väljer ut och jobbar ihop redan tränade körsångare som vill uppträda. Vi ska hitta människor

helt enkelt vill provsjunga. De här människorna intervjuas och man har redan hittat en handfull som har en fängslande livsberättelse och därigenom kan bli huvudpersoner i serien, trots att de ännu inte provsjungit.

När Lena kommer in i produktionen ska hon köra igång med provsjungningar och välja ut fyrtio sångare till den blandade vuxenkören som ska ta form i Lindängen.

– Förhoppningsvis kommer de här personerna, som vi redan vet har en intressant historia, då att komma med, säger hon och berättar vidare:

– Slutmålet är en större konsert på Konserthuset i Malmö runt den 20 december med Malmö Symfoniorkester och den här kören från Lindängen, samt en stödkör med rutinerade sångare som hjälper till att stötta upp det hela. Ett klassiskt verk ska framföras.

HÖSTENS ARBETE KOMMER att resultera i sex entimmesprogram och i slutet av januari börjar serien sändas. Slutkonserten kommer även att kunna

som inte är vana sångare! Tvärtemot Körslaget, där resultatet inte blir en traditionell kör utan en grupp popartister, ska här ett gäng amatörer skolas upp med hjälp av en professionell ledning.

LENA, SOM ÄR UPPVUXEN i en musikerfamilj, är inne på sitt trettionde år som körledare. Hon ska i höst även hinna med att bygga upp en ny damkörsverksamhet på Musikhögskolan i form av en fristående kurs och så byter Barnkamarsångarna namn till Musikhögskolans Flickkör.

– Jag tycker att jag har en bra balans mellan att vara inne i professionella sammanhang och ha en fot i amatörmusicerandet som bidrar med något helt annat. Där finns ett annat engagemang och en kärlek till sången som inte alltid de professionella har så stort utrymme för, eftersom det för dem bara är ett jobb. ■

SVT har vid denna tidnings pressläggning inte beslutat vad TV-serien ska heta.

transformer
New music festival in Malmö Sweden
11111-11118
Connect 2011
www.connectfestival.se

	Kreutzer Quartet (uk)
	Kroumata (se)
	Jan Michiels (nl)
	Teatr Weimar (se)
	Simon Emmerson (uk)
	Copenhagen Phil (dk)
	Ensemble Ars Nova (se)
	Huaröds kammarorkester (se)
	Hans Pålsson (se)
	Francisca Skoogh (se)
Dreamers Circus (dk)	

”Generellt sett är basisten en ganska harmonisk människa som vill stötta de andra musikerna och har en lite annan syn på musiken. En basist har inget emot spela en hel låt med bara en ton...”

Det är jag som är basen!

Mattias Hjorth fastnade för kontrabasen – ett stort instrument som river ner brandvarnare i taket och som är svårt att få ombord på flygplan. Kalle Magnusson föll tidigt för den mer behändiga elbasen. Båda är lärare på Musikhögskolan i Malmö och spelar väldigt mycket. Hur kom det sig egentligen att de började spela bas? Och varför blev Mattias Hjorth ett med kontrabasen medan Kalle Magnusson blev en passionerad elbasist?

Text Björn Lundquist Foto Leif Johansson

KALLE MAGNUSSON FÖDDDES in i en musikalisk familj i Växjö där hans pappa Sven förestod affären Hagström Musik och hans mamma Ingrid var sångerska. Föräldrarna hade ett band och spelade mycket ute på revyer och vid andra tillfällen. Många musiker besökte deras hem och det spelades mycket både till vardag och till fest. Kalles pappa var engagerad i Hagströms musikskolor som han själv skrev. Än i dag, 89 år gammal, sysslar han med sitt notförlag.

– Jag började med elorgel som tio-åring och gick i lära hos pappa tillsammans med min bror Dan, berättar Kalle. Fotbasen på elorgeln fascinerade mig – det där låga ljudet var intressant. En dag tog jag med mig en elbas från affären utan att fråga pappa och lärde mig en låt av Thorleifs, *Gråt inga tårar*, tror jag det var. När pappa kom hem reagerade han först på att jag tagit en bas utan lov, men blev sedan imponerad av att jag hade lärt mig låten själv. Dagen därpå anmälde han mig till Hagströms baskurs. Elbasen, en Kent som jag tyvärr inte har kvar, fick jag behålla. Där grundlades mina livslånga relation till elbasen.

Familjen Magnusson hade en egen

familjeorkester, kallad Hammond Trio, där pappa Sven spelade mycket med sina båda söner. Växjö var ett centrum för dansbandsmusik och Kalle fick senare spela med både Thorleifs och Ingmar Nordströms. Han lärde sig snabbt och spelade alltid, vilket gick ut över skolarbetet.

– Jag kom snabbt in i den professionella världen och förstod hur viktigt det är att komma ut och spela. Jag brukar säga till mina elever att bästa skolan är att spela fyra timmars dans!

”COME AND TRY!” Mattias Hjorth kom att vandra en annan väg till basen – i hans fall kontrabasen. Vägen gick först via fiol och elbas på Kommunala Musikskolan i Lidköping. Hans första lärare var Herman Bergfried, en dansk restaurangviolinist med stor livserfarenhet och ett fängslande spel. Efter gymnasiet sökte Mattias till Skurups folkhögskola på rekommendation av barndomsvännen Fredrik Ljungkvist som redan börjat där. Mattias kom in på den tvååriga musiklinjen med inriktning på jazz och improviserad musik.

Det var här på Skurups folkhögskola som Mattias gick över från elbas

till kontrabas. Det var den legendariske amerikanske basisten Red Mitchell som låg bakom att detta skedde.

– Red Mitchell besökte musiklinjen och hade väl hört av läraren på skolan att jag skulle kunna vara intresserad av kontrabas. Efteråt pekade han på mig och sa: ”Come and try!” Sedan var det kört – jag bara kände att så här ska det vara!

Fortfarande osäker på sitt framtida yrkesval började Mattias läsa till NO-lärare i Malmö efter tiden i Skurup,

Basinspiration

JACK PASTORIUS i Weather Report (1951–1987) är given.

JOHN DEACON i Queen spelade fantastiska basgångar.

PAUL MCCARTNEY spelade melodiskt och sångbart, både oväntat och svårt. Kan det bli större – att spela bas i Beatles?

RED MITCHELL (1927–1992), levde många år i Sverige. Spelade in med bland andra Barney Kessel, Joe Pass och Herb Ellis.

NIELS-HENNING ØRSTED PEDERSEN (1946–2005) var en gigant. Ingen spelade som han.

RAY BROWN (1926–2002), basist i Oscar Petersons trio.

MIROSLAV VITOS, så fantastisk att ingen kan komma dit.
Basinspiration

MARCUS MILLER, producerade sedan Miles.

CHARLIE MINGUS (1922–1979), spelade med de mest namnkunniga inom jazzen.

PAUL CHAMBERS (1935–1969), spelade med John Coltrane och Miles Davis.

SCOTT LAFARO (1936–1961), Bill Evans legendariske basist.

CHARLIE HADEN, har spelat mycket med Ornette Coleman.

JAMES JAMERSON (1938–1983), inflytelserik Motownbasist.

WILL LEE, CBS Orchestra tillsammans med Paul Shaffer.

RUTGER GUNNARSSON, ABBAs basist Lars Danielsson, spelar mycket med Nisse Landgren, Viktoria Tolstoy med flera.

men hängde varje ledig stund i Musikhögskolans kafeteria bland musiker-kompisar. Han insåg till slut att musiken skulle bli hans yrke och kom sedan in på en fyraårig musiklärarutbildning. I dag är han kursledare för jazz-musikerutbildningen.

Även Kalle Magnusson är lärare på Musikhögskolan, men hans väg dit gick via två år på Berklee College of Music 1980–81, en känd skola för samtida musik i Boston, USA.

– Det var en vändpunkt. Jag jobbade extremt fokuserat, träffade fantastiska musikanter, erbjöds jobb men tackade faktiskt nej och åkte hem för att gå ut gymnasiet och sedan 1983 göra lumpen på arméns musikpluton på regementet P10 i Strängnäs.

Kalle fick uppleva en dramatisk scenförändring i sitt liv när han tackat nej till jazzscenen i USA och i stället fick spela marschmusik och utföra figurativa marscher under högvakten på slottet i Stockholm. Det var i lumpen som han rekommenderades att söka till Musikhögskolan. Han kom in i Malmö, gick senare lärarutbildningen och fick jobb. I dag jobbar han som bas- och ensemblelärare på musiklärarutbildningens rockprofil.

”EN DEL AV MIN KROPP” Mattias vill inte betrakta sin bas som en pryl.

– Basen är en del av min kropp som musiker. Utan basen känner jag mig inte som musiker. Jag uttrycker mig genom basen. Min relation till musiken slutar inte att fördjupas, och instrumentet hänger på där.

Han har haft tre kontrabasar – den senaste är den bästa. Den fann han efter långt sökande hos en ”basfixare”. Det är en tysk Saumer från 70-talet. Den har lönn i sarg, rygg och hals samt gran i locket.

– Den har en varm och mjuk ton med tydlig attack och jämnt ljud över hela halsen.

Mattias föredrar en stränghöjd

– Man gör sina val. Jag har hittat det instrument som jag kan uttrycka mig genom. Basen är en del av min kropp som musiker. Utan den känner jag mig inte som musiker, menar Mattias Hjorth.

över greppbrädan som varken är hög eller låg utan mittemellan och väljer därför en medelhård sträng från tyska Pirastro, modell Evah Pirazzi.

Andra basister har hög stränghöjd, vissa över en centimeter över greppbrädan. Är det inte ett hinder?

– Det har med ens ideal att göra. Med hög stränghöjd är man kanske inte en musiker som spelar speciellt snabbt. Om man improviserar fraser med snabbare rörelser väljer man lägre stränghöjd. Danske Niels-Henning Ørsted Pedersen hade till exempel jämförelsevis låg stränghöjd.

Det mesta kan modifieras på en kontrabas. Vanligt är att basister har olika önskemål om hur greppbrädan

– Varför just bas? Jag vet inte. Jag har fått den frågan så många gånger, men det handlar väl om att man tycker om det här instrumentet. Jag har haft en livslång relation till elbasen, säger Kalle Magnusson.

ska skålas i längdriktningen. Mattias som i regel spelar pizzicato vill ha greppbrädan lite mindre urskälad än en klassisk kontrabasist som oftast spelar med stråke.

– Red Mitchell pratade mycket om relationen till instrumentet, att det inte bara är en pryl. Jag har tagit fasta på det och vårdar min bas som vore den ett levande ting, byter strängar, torkar av den och sköter om den.

BARA ETT EX I VÄRLDEN. Kalle Magnusson älskar sin elbas.

– Det är ett vackert instrument som kan låta fantastiskt om man kan spela på det. Det är visserligen ett elinstrument, men för mig är det också ett

akustiskt instrument som har en klang även när den inte är kopplad till förstärkaren. Elbasen är så flexibel – du kan spela alla sorters musikstilar på den.

Kalle byter numera strängar bara en gång om året sedan han gick över till Elixirs gortexbehandlade strängar som bara behöver torkas av då och då. Annat var det förr – då bytte han strängar varje vecka, vilket blev ”svindyrt”. Han har femton elbasar som fyller en hel vägg hemma. Favoritbasen är en femsträngad Ken Smith BT, handbyggd i New York av en erfaren studiomusiker som utvecklat eget instrumentkoncept. Kalle fick vänta ett och ett halvt år på sin bas, men så finns det också bara ett ex i världen med just detta utseende. Den är byggd av mahogny, ek och lönn – så kallad flamed maple.

– Jämfört med en kontrabas har min Ken Smith inte mycket till stränghöjd, fast det finns de basister som vill ha strängarna ännu lägre.

”KONTRABAS – OM JAG FÅR VÄLJA” Trots kontrabasens fysiska nackdelar i form av tyngd, storlek och vikt håller Mattias fast vid sitt instrumentval.

– Jag har funnit det instrument som jag uttrycker mig genom. Jag kan inte ersätta kontrabasens med en elbas. Jag kan ju förstås också spela elbas, men om jag får välja själv, då tar jag med mig kontrabasens.

Avslutningsvis några filosofiska funderingar från Kalle Magnusson om vad det är som utmärker en basist:

– Generellt sett är basisten en ganska harmonisk människa som vill stötta de andra musikerna och har en lite annan syn på musiken. En basist har inget emot spela en hel låt med bara en ton – om inte jag gör det så faller ju det andra. En bra basist spelar enkelt och tydligt och rullar ut den röda matten för de andra. Det är vår roll att vara motorn i bandet som styr vart vi tar vägen. ■

Hur livet gestaltar sig för en kontrabasist respektive en elbasist, rent logistiskt sett. Mattias Hjorth får huka sig för att inte riva ner brandvarnare med sin kontrabas. Kalle Magnusson har det lite lättare med sin elbas.

En glimt av Kina

I april 2011 reste Eva Lundgren och Björn Roslund till Xinjiang Arts Institute i Urumqi i nordvästra Kina, för att som inbjudna gästlärare undervisa i två veckor.

Text & Foto *Eva Lundgren, Björn Roslund*

XINJIANG ÄR TILL YTAN Kinas största provins och utgör porten till Centralasien. Här råder ett mycket torrt inlandsklimat med mycket kalla vintrar och mycket varma somrar.

Xinjiang är en smältdegel där kinesisk, centralasiatisk och arabisk kultur möts. Befolkningen består av inflyttade s k hankineser samt en mängd andra etniska minoriteter. Politiskt är det en orolig provins. 2009 uppstod våldsamma upplöpp i provinsens huvudstad Urumqi. Polis och militär tryckte tillbaka mycket hårt och våldsamt och vi kunde fortfarande märka av en hög närvaro av polis och militär i staden.

Vi möttes dock av en mycket stor värme, vänlighet och gästfrihet från våra kollegor på värdskolan. Vi blev bortskämda med fantastisk mat och fina kulturupplevelser och de gjorde allt för att vi skulle ha det bekvämt.

Xinjiang Arts Institute är universitetets konstnärliga fakultet med musik, dans, konst, och drama. Deras stora stolthet är folkmusik- och folkdansavdelningen. Det var mycket inspirerande att besöka undervisningen i dessa ämnen. Stoltheten och självklarheten i uttrycket var överväldigande och de var mycket måna om att föra detta kulturarv vidare till yngre generationer.

FÖR VÅR DEL blev det två intensiva, men mycket stimulerande arbetsveckor. Att försöka förstå och redogöra för strukturer i det kinesiska musikutbildningssystemet är ingen lätt sak. Att jämföra och återge i värderande termer är ännu riskablare, eftersom varje system måste betraktas utifrån sina egna förutsättningar där traditioner, mentalitet, politik och andra faktorer påverkar och styr den allmänna synen på kunskap och lärande. Följande sammanfattningar är därför starkt koncentrerade. ►►

BJÖRN ROSLUND. "I Kina har man en annan sorts respekt för lärare, eftersom dessa förväntas inneha och förmedla kunskap. Man har också respekt för kunskapen i sig. Detta gör det till en lätthanterlig uppgift att undervisa en klass. Naturligtvis måste man försöka se helheten; i Kina ifrågasätter man inte, man accepterar och följer traditionerna.

Jag arbetade med vårt relativa siffersystem, vilket var nytt för de kinesiska studenterna. De är dock mycket vana att sjunga på gehörslektionerna, och det var tacksamt att jobba med ackord- och stämsjungning. Jag hade även några gehörsmetodiska workshops med gehörlärarna. Dessa var nyfikna och materialhungliga och själv fick jag en mängd nya impulser och nytt material i utbyte."

EVA LUNDGREN. "Det kinesiska pianoundret! Skulle jag ha något att tillföra eller skulle de redan kunna allt? En viss nervositet var märkbar första arbetsdagen, såväl hos mig själv som hos studenterna och deras lärare. Det visade sig dock att studenterna var högst mänskliga med de styrkor, svagheter och brister som vi alla har. Spänningarna släppte ganska snart och en varm stämning infann sig allt eftersom dagarna gick. Studenterna närmade sig mig mer och mer och de hade så många frågor om musik, pianospel och om livet i Europa.

Undervisningen bedrevs i masterclass-form med alla studenter och lärare närvarande från morgon till kväll. Studenternas repertoar bestod av standardverk som Beethoven-sonater, Chopinetyder etc. och sista dagen avslutades med en konsert där studenterna och jag själv spelade.

VAD KUNDE VI DÅ FÖRMEDLA till dessa disciplinerade, vakna och receptiva studenter? Förhoppningsvis en större harmonisk medvetenhet i musicerandet, och kanske sådde vi frön till ett ökat eget musikaliskt reflekterande. Det var oerhört intressant för oss att få uppleva denna skola från insidan, att få lära känna dessa varma, ödmjuka människor, både lärare och elever. Vi fick så mycket uppskattning för vårt arbete. När vi kom in i klassrummen och när vi lämnade lektionerna fick vi till och med applåder – säkert för både första och sista gången i livet! ■

Text Lovisa Jones Foto Leif Johansson

Livet på Skurup Fhsk

"When in Europe, don't miss Skurup." Nej, gör inte det, för här ligger en av Sveriges populäraste folkhögskolor. LIVE har gjort ett hemma-hos-besök på folkhögskolan som satsar stenhårt på jazz, rock och folkmusik. I sprillans nya lokaler.

PÅ TISDAGSFÖRMIDDAGEN sätter vi oss i bilen för att ta en tur ut på den skånska slätten. Här ute, bredvid en flygplats och några slott, ligger en av Sveriges populäraste folkhögskolor, Skurups Folkhögskola. Terminen har precis börjat, en vecka för att vara exakt. Att skolan sjuder av aktivitet från spelsugna elever kommer vi snart att upptäcka.

Trettioåtta minuter senare kliver vi ut i septembervärmen och fyller lungorna med skurupsk lantluft. Folkhögskolan ligger i utkanten av byn. När den startade, i slutet av 1800-talet, utgjorde den centrum tillsammans med en läkarmottagning med tillhörande apotek.

Vi har stämt träff med rektor Pia Rydlöv. Det syns inte en enda människa på gårdsplanen. En man i arbetskläder visar oss byggnaden där hon och expeditionen har sitt tillhåll.

Väl inne i huset träcklar vi oss igenom olika rum och hamnar slutligen i köket. Det är kaffepaus i folkhögskolefabriken. Pia Rydlöv och hennes kollegor hälsar oss varmt välkomna och snart sitter även vi med varsin kopp framför oss på Marimekkoduken.

POPULÄR JAZZ GER TYNGD ÅT ROCK OCH FOLK. Skurups Folkhögskola startade som många andra med syftet att utbilda byns bondsöner. Idag erbjuder man förutom allmän linje, 2-åriga speciallinjer inom musik, skri-

Pia Rydlöv är rektor på Skurups Folkhögskola.

vande, film och journalistik. Jazzlinjen är den som är mest populär och för två år sedan bestämde man sig för att även satsa på rock och folkmusik:

– Vår jazzlinje är väletablerad även utanför Sveriges gränser och är en profil vi är rädda om. Med draghjälp från den ville vi skapa samma tyngd och stabilitet inom rocken och folkmusiken, berättar Pia med märkbar stolthet i rösten.

Fredrik Savbrandt, som nyss tillträtt som biträdande rektor, tillägger innan han försvinner in på kontoret:

– Vi behövde inte göra någon reklam första året, det spred sig som en löpeld och vi hade hundratals sökanden.

Pia avbryter intervjun för ett ögonblick och tar oss med in på sitt kontor. Hon börjar skriva upp en massa siffror på whiteboardtavlan och berättar om hur platsfördelningen går till. Ca 600 personer söker till musiklinjerna varje år. Platserna fördelas på de olika instrumenten i en ensemble: piano/keyboard, bas, gitarr, trummor, blås och sång. På folkmusiken tar man även in på stråk. Varje instrument har 5-7 platser men dessa omfattar både års-

kurs 1 och 2. Går alla i första årskursen vidare till sista året blir det inte många platser kvar till en ny årskull.

LIRANDET ÄR ETT AVGÖRANDE KRITERIUM. Att man får spela mycket är den främsta anledningen till att man söker sig till Skurups musiklinjer, tror Pia och hänvisar till skolans utvärderingar som görs regelbundet.

– Eleverna har individuell undervisning och kan sitta med i upp till tre ensembler på en och samma gång. Utöver det bedrivs olika konsertprojekt och eleverna får även gå på masterclasses. Så det är lirandet, helt enkelt, som avgör till stor del, säger Pia.

Att Skurup skulle vara ett drivhus till musikhögskolorna håller hon inte med om i alla lägen.

– Man går inte här för att förbereda sig inför Musikhögskolan om man inte vill bli lärare. Det händer att vi får studenter från er som kommer till oss för att de vill ha möjlighet att spela mer. Vi kompletterar varandra och det tycker jag är väldigt bra!

ATT FÅ VARA BRA UTAN ATT SKÄMMAS. Det är speciellt att gå på folkhögskola, nästintill lite nördigt, i alla fall på speciallinjerna.

– När man har bestämt sig för att gå på folkhögskola är det precis som att man dyker ner i ett svart hål. Den energi man tar och ger här inne blir så intensiv. Skurups folkhögskola med sina tjugo hus är som ett eget litet kungadöme, som Lars Vilks Nemesis. Under två år ger du järnet och existerar bara här.

För Pia symboliserar folkhögskolan ett möte. En filmare som möter en musiker, som möter en skrivare, som möter en elev på allmän linje.

– Det är då det blir kultur! utbrister Pia entusiastiskt.

När man utbildar de allra bästa till att bli ännu bättre kräver detta en hög nivå på utbildningen från början. Vem som helst kan inte antas och spelproven är tuffa. Pia berättar att det händer att verksamheten då och då får kritik för att vara elitistisk. Vi börjar diskutera svårigheterna med att ha en bredd, en topp och en spets inom utbildningen.

Tania Salazar Pålsson, 23 år och läser andra året på Folkmusiklinjen

– Innan jag började här var jag inte så insatt i folkmusikgenren. Jag har spelat mycket boliviansk folkmusik tillsammans med min familj. Jag behövde komma in i musiken från ett nytt håll och när jag hittade den här linjen blev jag nyfiken. Vi spelar mycket tillsammans och lär av varandra. Det finns utrymme för att experimentera och hitta sitt eget uttryck.

Frida Höfling, 21 år och går första året på Folkmusiklinjen.

– Det är verkligen kul att vara här. Vi får spela mycket och det är ju precis det man vill. Terminen började för en vecka sedan och jag har redan haft ensemblelektioner med fyra olika lärare. Jag har tidigare läst på en folkhögskola i Dalarna, men då jag är från Skåne bestämde jag mig direkt för att söka till Skurup när folkmusiklinjen startade här.

– Jag är lite tveksam till begreppet ”elitistisk”, för det är inget ord jag personligen förknippar folkhögskolan med. Det finns 150 folkhögskolor i Sverige och vår största uppgift är att vara så olika varandra som möjligt. På ett sätt är det en fantastisk verksamhetsform, vi får leva vårt eget liv, som en förening med en egen styrelse. Det finns de folkhögskolor som är mer ”elitistiska” än andra. Ser jag på detta genom mina kulturglasögon så ser jag en fantastisk grogrund för kultur. Och då kanske vi måste få vara ”elitistiska”. Vi måste ju få lov att vara bra utan att skämmas.

OSÄKER FRAMTID FÖR FOLKHÖGSKOLAN. Trots att Skurups Folkhögskola bedriver sin verksamhet under vad som kan liknas vid ett konstant högttryck, är framtidsutsikterna för folkhögskolan som utbildningsform inte lika ljusa. Särskilt inte för de äldre ute på landsbygden.

– Fenomenet folkhögskola är hotat. Under de senaste åren har konkurrensen ökat från olika håll. Högskolorna startar liknande utbildningar. Nya folkhögskolor etableras inne i städerna för att ta sig an de lågpresteran-

de eleverna som inte klarat gymnasieskolan, nya svenskar, bokstavs barn och andra som finns här. Vi äldre folkhögskolor som är specialiserade inom kultur måste hela tiden förklara att vi försörjer Sverige med kulturarbetare. Läger man ner oss tror jag man biter sig själv i svansen. Både vi och Fridhem ser ju till att det finns gott om musiker i Sverige, det är bara att kolla på CD-konvoluten, konstaterar Pia.

NYA RUM GER NYA MÖJLIGHETER. Det har blivit dags att röra på sig och ta en titt på Skurups Folkhögskolas nya stolthet, Musikhuset, som invigdes i april. Den gamla byggnaden har totalrenoverats och fått två nya flyglar. Det måste vara här inne ”den” bor, den sjudande musikaliska aktiviteten. Vi lämnar gamla rektorsbostaden, och på vägen upp till Musikhuset får vi en snabb genomgång av egendomen. Folkhögskolan äger tjugo hus och har ett internat för ett hundratal elever. Strindberg ska tydligen ha bott i det som kallas för Skurups hus.

Väl framme vid Musikhuset berättar Pia om den nya amfiteatern som ska anläggas precis utanför det nya Musikhuset.

Torben Waldorff är vikarierande linjeledare på jazzutbildningen.

Läraren Johan Hallström repar med sin rockensemble.

– Jag hoppas att amfiteatern kan bli en scen för hela Skurup och inte bara för oss. Vi har en bra relation till byn, men vill så klart att den ska bli ännu bättre. Bilden av oss har kanske inte alltid varit den bästa, många tror att allt dåligt kommer härifrån. Fast vi har å andra sidan kanske inte varit så aktiva i att bevisa motsatsen, säger Pia och ser fundersam ut.

– Det är ju samtidigt rätt häftigt när man tänker på att lilla Skurup har gästats av både den och den världsstjärnan! tillägger hon.

Skor i alla dess former, färger och längder möter oss när vi kliver in i Musikhuset. Det fina nylagda ekgolv får endast beträdas i strumplåsten. Torben Waldorff, vikarierande linjeledare på jazzutbildningen stannar till och hälsar. Han har undervisning just nu men kan träffa oss senare på lunchen, säger han och hastar iväg till lek-tionssalen.

TID TILL ATT GÖRA DET MAN VILL. Lila, grönt, rött, rosa, blått. De ljudisolerade väggarna sprakar. En svag doft av målarfärg kommer och går. Och så dessa ljud som fladdrar förbi i en stadig ström från de olika rummen. Pia tar oss med in i ett av ensemble-rummen. Prince *I feel for you* slår emot oss när dörren går upp. Bandet som repar består av fem killar och rockläraren Johan Hallström. Varför har ni hamnat just här på Skurup?

– Vi får tid att göra det vi vill göra, spela, säger basisten Mikael Karlsson.

Det beror också på skolans rykte och att det redan går ”bra folk” här, får vi veta.

Killarnas paus är över. Vi går ut ur rummet.

– Musiklärarna har varit med på hela den här resan. Huset är byggt utifrån deras behov, berättar Pia och visar in oss folkmusikens korridor. Belysningen är dämpad. På en soffa ligger en student och sover. Gitarren ligger nedanför på golvet, inom lagom räckhåll. Livet på Skurup är hårt. När som helst måste man kunna ta ett ackord.

Inne i ett övningsrum sitter Hannes Egnell och spelar piano. Fast egentligen borde han öva på huvudinstrumentet, trummorna.

– Jag har precis börjat första året. Det känns fantastiskt kul! säger han och berättar om sina planer att söka till Musikhögskolan i Malmö nästa år, om inte annat, bara för att få sökvana.

KONSERTSAL OCH STUDIO. Pia visar in oss i den nya konsertsalen. Rummet är snäckformat och taket är klätt med olika akustikplattor för att skapa en torrare akustik.

– Jag är så stolt över det här huset för vi har inte bara kletat lite ny färg på väggarna. Vi har även köpt nya instrument och det är så kul när vi kan satsa fullt ut på det här sättet, säger Pia, med den där stolta rösten som återkommit flera gånger under intervjun.

I ena hörnet har två sångbåsar inrättats. Konsertlokalen kommer nämligen att kunna användas som inspel-

ningsstudio.

En snabb titt på klockan förpassar oss tillbaka till verkligheten. Det finns flera möten som ska hinnas med innan arbetsdagen är slut så vi beger oss till matsalen för lunch.

EN MENY MED NÅGOT FÖR ALLA. Matsalen fylls snabbt på med hungriga elever. På buffén finns något för alla även för veganer och vegetarianer. Maten är hemmagjord, knäckebrödet likaså. Det hungriga sorlet blandas med bestickskrammel och tallriksklirr. Restaurangpersonalen ser till så att alla går därifrån mätta och belåtna.

Torben Waldorff ansluter till vårt sällskap efter att ha avslutat sin lektion i musikteori. Han har jobbat på skolan sedan 1992 och undervisar även i komposition och arrangering.

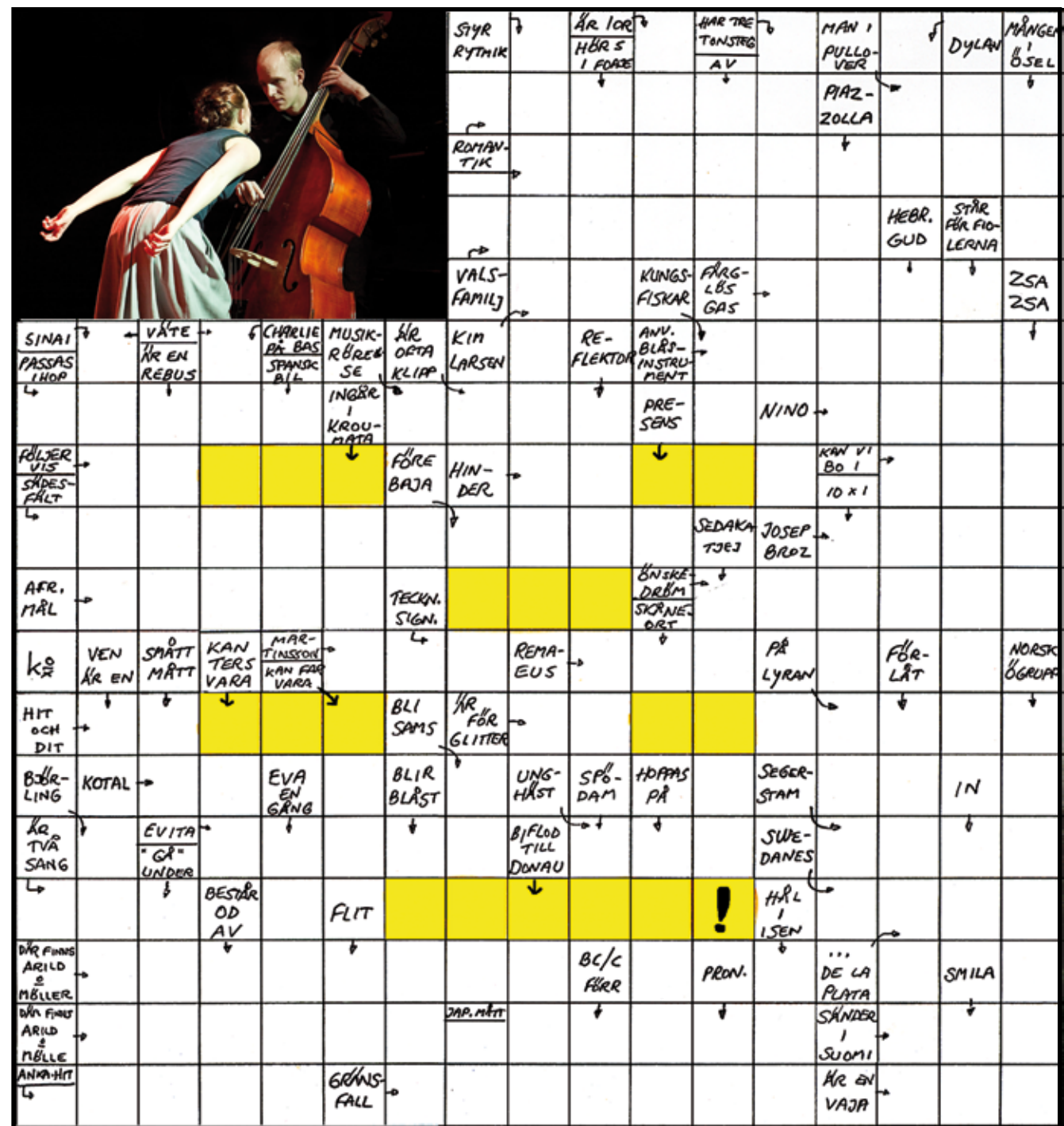
– Jag trivs superbra här. Alla elever som går här är så motiverade och det underlättar undervisningen enormt. Alla är taggade och vill spela och lära sig nya saker, säger Torben. Han tycker att fördelen med folkhögskolan som utbildningsform är att man jobbar med vuxna. Det finns en flexibilitet hos dem och man behöver inte följa ett strikt schema utan kan stuva om här och där vid behov.

Pia inflikar:

– Visst blir man bra på sitt instrument när man går på folkhögskola, men man växer också som människa. Det ser jag på dem. Jag är oerhört stolt över att jobba här! ■

Krysset

Utmana dig själv i höstmörkret med Musikhögskolan Lives korsord. Håll upp något varmt att dricka, kryp upp i favoritfåtöljen med penna och mysfilten. Öppna ditt sinne för eleganta associationer och kluriga språkvändningar i musikens tecken och du kommer garanterat gå iland med uppgiften. Varmt välkommen med ditt tävlingsbidrag!

STORA KORSORDET

1:a pris Musikhögskolans profiljacka (den först öppnade rätta lösningen).

2:a-3:e pris Musikhögskolans t-shirt

Ange namn, adress samt vilken storlek du vill ha på jacka/t-shirt när du skickar in ditt svar.

Skicka in din lösning senast måndagen den 16 januari 2012 till Musikhögskolan i Malmö, Box 8203, 200 41 Malmö. Märk kuvertet ”Krysset”. Vinnarna meddelas personligen. Det går också att mejla sin lösning till info@mhm.lu.se.

LILLA KORSORDET (gula fälten)

1:a pris Musikhögskolans CD-skiva *Sounds of Lund University*

2:a-10:e pris Musikhögskolans penna

LUNDS UNIVERSITET
Musikhögskolan i Malmö